

Väljaandja:	Riigikogu
Akti liik:	seadus
Teksti liik:	terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp:	01.08.2015
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:	31.12.2015
Avaldamismärge:	RT I, 23.03.2015, 26

Välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seadus¹

Vastu võetud 14.12.2005

[RT I 2006, 2, 3](#)

jõustumine 01.07.2006

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
19.04.2006	RT I 2006, 21, 159	01.07.2006
08.02.2007	RT I 2007, 19, 92	11.03.2007
15.02.2007	RT I 2007, 24, 127	01.01.2008
18.12.2008	RT I 2009, 4, 26	26.01.2009
15.06.2009	RT I 2009, 39, 262	24.07.2009
26.11.2009	RT I 2009, 62, 405	01.01.2010 Seaduses asendatud sõnad „Kodakondsus- ja Migratsiooniamet” sõnadega „Politsei- ja Piirivalveamet” vastavas käändes.
09.12.2009	RT I 2010, 3, 4	01.10.2010
25.11.2010	RT I, 09.12.2010, 1	01.01.2011
28.03.2013	RT I, 18.04.2013, 2	28.04.2013
13.06.2013	RT I, 02.07.2013, 3	01.09.2013
12.06.2013	RT I, 03.07.2013, 2	01.10.2013
05.12.2013	RT I, 21.12.2013, 1	22.12.2013, osaliselt 01.01.2014
19.02.2014	RT I, 13.03.2014, 4	01.07.2014
19.06.2014	RT I, 04.07.2014, 13	01.01.2015
19.06.2014	RT I, 29.06.2014, 109	01.07.2014, Vabariigi Valitsuse seaduse § 107 ³ lõike 4 alusel asendatud ministrite ametinimetused.
18.02.2015	RT I, 19.03.2015, 2	29.03.2015
18.02.2015	RT I, 23.03.2015, 1	02.04.2015, osaliselt 01.08.2015 ja 01.01.2016

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Seaduse reguleerimisala

(1) Käesolev seadus reguleerib välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise aluseid, rahvusvahelist kaitset taotleva välismaalase ja rahvusvahelise kaitse saanud välismaalase õiguslikku seisundit ning Eestis ajutise viibimise, elamise ja töötamise õiguslikke aluseid, lähtudes välislepingutest ja Euroopa Liidu õigusaktidest. [[RT I 2010, 3, 4- jõust. 01.10.2010](#)]

(2) Rahvusvaheline kaitse antakse välismaalasele, kelle suhtes on tuvastatud pagulasseisund või täiendava kaitse seisund või kelle suhtes on tuvastatud, et ta kuulub Euroopa Liidu Nõukogu otsusega määratletud ajutist kaitset vajavate isikute kategooriasse.

(3) Käesolevas seaduses ettenähtud haldusmenetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seaduse sätteid, arvestades käesolevas seaduses sätestatud erisusi.

§ 2. Välismaalane ja kolmanda riigi kodanik

(1) Välismaalane on kolmanda riigi kodanik või kodakondsuseta isik.

(2) Kolmanda riigi kodanik on välismaalane, kes on muu riigi kui Euroopa Liidu liikmesriigi, Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigi või Šveitsi Konföderatsiooni kodanik.

§ 3. Varjupaigataotleja ja varjupaigataotlus

(1) Varjupaigataotleja on välismaalane, kes on esitanud varjupaigataotluse, mille suhtes ei ole Politsei- ja Piirivalveamet otsust teinud.

[RT I 2009, 62, 405- jõust. 01.01.2010]

(2) Välismaalasel, kes vaidlustab varjupaigataotluse suhtes tehtud otsuse kohtus, on kaebamistähtajal samad õigused ja kohustused nagu varjupaigataotlejal. Kohtumenetluse ajal on välismaalasel samad õigused ja kohustused nagu varjupaigataotlejal, kui kohus on peatanud välismaalase lahkumisettekirjutuse sundtäitmise.

(3) Varjupaigataotlus on välismaalase esitatud taotlus enda pagulasena tunnustamiseks või täiendava kaitse saajana tunnustamiseks ja endale rahvusvahelise kaitse saamiseks.

§ 4. Pagulane ja pagulasseisund ning täiendava kaitse saaja ja täiendava kaitse seisund

(1) Pagulane on välismaalane, kes põhjendatult kartes tagakiusamist rassi, usu, rahvuse, poliitiliste veendumuste või sotsiaalsesse gruppi kuulumise pärast viibib väljaspool päritoluriiki ega suuda või kartuse tõttu ei taha saada nimetatud riigilt kaitset ning kelle suhtes ei esine pagulasena tunnustamist välistavat asjaolu.

(2) Pagulasseisund on välismaalasele, keda tunnustatakse pagulasena, antud staatus.

(3) Täiendava kaitse saaja on välismaalane, kes ei kvalifitseeru pagulaseks ja kelle suhtes ei esine täiendava kaitse andmist välistavat asjaolu ja kelle suhtes on alust arvata, et tema Eestist tagasi- või väljasaatmine päritoluriiki võib talle nimetatud riigis kaasa tuua tõsise ohu, sealhulgas:

- 1) talle surmanuhtluse kohaldamise või täideviimise või
- 2) tema piinamise või tema suhtes ebainimlike või inimväärikust alandavate kohtlemis- või karistamisviiside kasutamise või
- 3) konkreetselt tema või üldse tsiviilisikute elu ohtu sattumise või tema või tsiviilisikute kallal vägivaldla rakendamise rahvusvahelise või riigisisese relvakonflikti tõttu.

(4) Täiendava kaitse seisund on välismaalasele, keda tunnustatakse täiendava kaitse saajana, antud seisund.

§ 5. Ajutine kaitse ja ajutise kaitse saaja

(1) Ajutine kaitse on erandlik menetlus, mille eesmärk on anda massilise sisserände või eeldatava massilise sisserände korral viivitamatut ja ajutist kaitset välismaalastele, kes ei saa päritoluriiki tagasi pöörduda, eelkõige kui valitseb oht, et varjupaigastüsteem ei suuda nimetatud sisserännet menetleda, kahjustamata enda tõhusat toimimist ajutist kaitset taotlevate välismaalaste huvides.

(2) Ajutise kaitse saaja on välismaalane, kes on sunnitud eelkõige rahvusvaheliste organisatsioonide üleskutse tulemusena oma päritoluriigist või -piirkonnast lahkuma või on sealt evakueeritud ning kellel seoses olukorraga nimetatud riigis ei ole võimalik turvaliselt ja püsivalt tagasi pöörduda ja kes võib kuuluda rahvusvahelist kaitset reguleerivate sätete reguleerimisalasse ning

- 1) kes on põgenenud relvakonflikti või püsiva vägivaldla piirkonnast;
- 2) keda ähvardab tõsine oht langeda või kes on langenud inimõiguste süsteemse või üldise rikkumise ohvriks.

(3) Massiline sisseränne on suure arvu konkreetselt riigist või geograafiliselt alalt pärit välismaalaste omaalgatuslik või evakueerimiskavas ettenähtud saabumine.

§ 6. Saatjata alaealine välismaalane

(1) Saatjata alaealine välismaalane on alla 18-aastane välismaalane, kes saabub või on saabunud Eestisse ilma vanema, eestkostja või muu vastutava täisealise isikuta või kes jääb Eestis viibides ilma vanemast, eestkostjast või muust vastutavast täisealisest isikust.

(2) Eeldatakse, et alaealisega Eestis koos viibival vanemal, eestkostjal või muul vastutaval täisealisel isikul on isikuhooldusõigus. Politsei- ja Piirivalveameti või Kaitsepolitsei ameti nõudmisel on vanem, eestkostja või muu vastutav täisealine isik kohustatud tõendama isikuhooldusõiguse olemasolu.

(3) Saatjata alaealiseks välismaalaseks ei peeta käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud alaealist, kellele on Eestis kohtu poolt määratud füüsilisest isikust eestkostja.

[RT I, 18.04.2013, 2- jõust. 28.04.2013]

§ 6¹. Saatjata alaealise ja piiratud teovõimega täisealise rahvusvahelise kaitse taotleja ja saaja esindamine

(1) Käesolevast seadusest tulenevaid menetlustoiminguid ei või saatjata alaealine teha seadusliku esindajata, kui käesolev seadus ei sätesta teisiti.

(2) Saatjata alaealise ja piiratud teovõimega täisealise välismaalase esindamisele kohaldatakse perekonnaseaduses sätestatud, arvestades käesolevas paragrahvis sätestatud erisusi.

(3) Saatjata alaealist võib esindada käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud füüsiline või juriidiline isik, kes on usaldusväärne ning kellel on saatjata alaealise esindamiseks vajalikud teadmised ja oskused.

(4) Politsei- ja Piirivalveamet võib sõlmida käesolevas seaduses sätestatud menetlustes saatjata alaealise esindamiseks lepingu füüsilise või juriidilise isikuga.

[RT I, 18.04.2013, 2- jõust. 28.04.2013]

§ 6². Saatjata alaealisele rahvusvahelise kaitse taotlejale ja saajale osutatavad teenused

(1) Saatjata alaealisele rahvusvahelise kaitse taotlejale või saajale osutatakse tema Eestis viibimise ajal Sotsiaalministeeriumi või Sotsiaalministeeriumi valitsemisala asutuse poolt käesoleva seaduse § 32 lõikes 1 sätestatud teenuseid.

[RT I, 21.12.2013, 1- jõust. 22.12.2013]

(2) Saatjata alaealine rahvusvahelise kaitse taotleja või saaja paigutatakse varjupaigataotlejate majutuskeskusesse või suunatakse asenduskoduteenusele või perekonnas hooldamisele.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(3) Saatjata alaealise rahvusvahelise kaitse taotleja või saaja viibimiskoha määramisel ning temale teenuste osutamisel arvestatakse eelkõige alaealise õiguste ja huvidega. Võimaluse korral ei lahutata üksteisest saatjata alaealisi õdesid ja vendi.

[RT I, 18.04.2013, 2- jõust. 28.04.2013]

§ 7. Perekonnaliige

(1) Varjupaigataotleja perekonnaliikmeks on:

- 1) tema abikaasa;
- 2) tema vallaline ja alaealine laps, sealhulgas lapsendatud laps;
- 3) tema ja tema abikaasa vallaline ja alaealine laps, sealhulgas lapsendatud laps.

(2) Pagulase ja täiendava kaitse saaja perekonnaliikmeks on:

- 1) tema abikaasa;
- 2) tema ja tema abikaasa vallaline ja alaealine laps, sealhulgas lapsendatud laps;
- 3) tema või tema abikaasa eestkostetav vallaline ja alaealine laps, sealhulgas lapsendatud laps. Jagatud eestkoste korral on vajalik eestkostet jagava poole nõusolek;

[RT I, 21.12.2013, 1- jõust. 22.12.2013]

4) tema või tema abikaasa vallaline ja täisealine laps, kui laps ei ole tervises seisundi või puude tõttu suuteline iseseisvalt toime tulema;

5) tema või tema abikaasa ülalpidamisel olev vanem või vanavanem, kui päritoluriigis puudub muudest perekondlikest sidemetest tulenev toetus.

(3) Saatjata alaealise pagulase ja saatjata alaealise täiendava kaitse saaja perekonnaliikmeks on:

- 1) tema vanem;
- 2) tema eestkostja või muu perekonnaliige, kui tal vanemad puuduvad või neid ei ole võimalik leida, välja arvatud juhul, kui see oleks vastuolus alaealise õiguste ja huvidega.

(4) Ajutise kaitse saaja perekonnaliikmeks on:

- 1) tema abikaasa;
- 2) tema või tema abikaasa vallaline ja alaealine laps, sealhulgas lapsendatud laps;
- 3) käesoleva lõike punktides 1 ja 2 nimetatud lähisugulane, kes elas päritoluriigis temaga koos ja oli temast sõltuv.

(5) Käesolevas seaduses nimetatud perekonnaliikmeid käsitatakse perekonnana juhul, kui perekond oli olemas päritoluriigis, sealhulgas kui abielu oli sõlmitud enne Eestisse saabumist.

§ 8. Päritoluriik, turvaline kolmas riik ja turvaline päritoluriik

(1) Päritoluriik on kodakondsusjärgne riik või endine asukohariik.

(2) Turvaliseks kolmandaks riigiks peetakse riiki, kus on tagatud järgmised põhimõtted:

- 1) varjupaika taotleva välismaalase elu ja vabadus ei ole ohus tema rassi, usu, rahvuse, sotsiaalsesse gruppi kuulumise või poliitiliste veendumuste tõttu;
- 2) riigis austatakse välja- või tagasisaatmise lubamatuse põhimõtet vastavalt 28. juuli 1951. aasta Genfi pagulasseisundi konventsioonile, mida on muudetud 31. jaanuari 1967. aasta New Yorgi protokolliga (RT II 1997, 6, 26) (edaspidi *Genfi konventsioon*);
- 3) riigis järgitakse rahvusvahelistes õigusaktides sätestatud keeldu saada välismaalane tagasi, kui teda ähvardab piinamine või muu julm, ebainimlik või inimväärikust alandav kohtlemine;
- 4) välismaalasel on võimalus taotleda pagulasseisundit ning pagulasena tunnustamise korral saada kaitset vastavalt Genfi konventsioonile.

(3) Turvaline päritoluriik on riik, kus välismaalast ei ähvarda käesoleva seaduse § 4 lõikes 3 nimetatud tõsine oht.

§ 9. Turvalise kolmanda riigi ja turvalise päritoluriigi määratlemine

(1) Turvalise kolmanda riigi määratlemisel arvestatakse ja hinnatakse, kas varjupaigataotlejal on selle riigiga side, mille alusel on võimalik veenduda, et varjupaigataotlejal on mõistlik sellesse riiki elama asuda. Turvalise kolmanda riigi turvalisuse hindamisel antakse varjupaigataotlejale võimalus esitada põhjendusi, miks seda riiki ei saa pidada turvaliseks kolmandaks riigiks.

(2) Kui turvaline kolmas riik ei luba varjupaigataotlejal oma territooriumile siseneda, peab Politsei- ja Piirivalveamet tagama varjupaigataotlejale juurdepääsu varjupaigamenetlusele.
[RT I 2009, 62, 405- jõust. 01.01.2010]

(3) Riiki loetakse turvaliseks päritoluriigiks, kui õigusliku olukorra, õigusaktide demokraatlikus süsteemis kohaldamise ja üldiste poliitiliste olude põhjal on võimalik tõestada, et riigis ei toimu üldist ja järjekindlat käesoleva seaduse §-s 19 nimetatud tagakiusamist.

(4) Turvalise päritoluriigi määratlemisel arvestatakse ja hinnatakse järgmisi asjaolusid:

- 1) millises ulatuses on riigis õigusaktidega ja nende kohaldamise viisiga tagatud isikute kaitse tagakiusamise ja väärkohtlemise eest, Genfi konventsioonis sätestatud välja- või tagasisaatmise lubamatuse põhimõtte ning nimetatud õiguste ja vabaduste rikkumise vastaste tõhusate õiguskaitsevahendite süsteem;
- 2) kas riik on ühinenud peamiste inimõigusi käsitlevate rahvusvaheliste õigusaktidega ja üldjuhul järgib neid.

(5) Konkreetse varjupaigataotleja suhtes võib turvaliseks päritoluriigiks pidada riiki juhul, kui varjupaigataotleja ei ole esitanud mõjuvaid põhjendusi selle kohta, miks ei saa riiki tema seisukohalt pidada turvaliseks päritoluriigiks, ning varjupaigataotlejal on selle riigi kodakondsus või kui ta kodakondsuseta isikuna elas viimati selles riigis.

(6) Turvalise kolmanda riigi ja turvalise päritoluriigi määratleb Politsei- ja Piirivalveamet.

(7) Politsei- ja Piirivalveamet võib turvalisena määratleda päritoluriigi või kolmanda riigi osa.
[RT I, 21.12.2013, 1- jõust. 22.12.2013]

§ 10. Varjupaigataotleja ja ajutise kaitse alusel elamisloa taotleja õigused

(1) Varjupaigataotlejale ja ajutise kaitse alusel elamisloa taotlejale (edaspidi *taotleja*) tagatakse Eesti Vabariigi põhiseadusest, seadustest ja muudest õigusaktidest ning välislepingutest, Euroopa Liidu õigusaktidest, rahvusvahelise õiguse üldtunnustatud normidest ja rahvusvahelistest tavadest tulenevad õigused ja vabadused.

(2) Taotlejal on õigus:

- 1) saada varjupaigataotluse või elamisloa taotluse esitamise päevast arvates viieteistkümne päeva jooksul suuliselt ja kirjalikult keeles, mida ta mõistab, teavet oma õigustest ja kohustustest ning kohustuste täitmata jätmise tagajärgedest varjupaigamenetluses, ajutise kaitse alusel elamisloa menetluses ja rahvusvahelise kaitse kehtivusajal;
- 2) olla ühenduses ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ametiga (UNHCR);
- 3) vajaduse korral ohvriabi teenusele ohvriabi seaduses sätestatud korras;
- 4) riigi poolt tagatud õigusabile riigi õigusabi seaduses sätestatud korras;
- 5) pöörduda oma õiguste ja vabaduste rikkumise korral kohtusse.

(3) Varjupaigataotlejal on õigus kasutada varjupaigamenetluses esindajat, välja arvatud seletuste andmisel ja muus menetlustoimingus, mida selle olemusest tulenevalt tuleb teha isiklikult.

(4) [Kehtetu -RT I 2006, 21, 159- jõust. 01.07.2006]

§ 10¹. Rahvusvahelise kaitse taotleja õigus töötada

[RT I, 23.03.2015, 1- jõust. 02.04.2015]

(1) Rahvusvahelise kaitse taotleja võib Eestis töötada, kui kuue kuu jooksul rahvusvahelise kaitse taotluse esitamisest arvates ei ole temast sõltumatul põhjusel tema taotluse kohta jõustunud otsust.

[RT I, 23.03.2015, 1- jõust. 02.04.2015]

(2) Rahvusvahelise kaitse taotleja võib Eestis töötada kuni tema rahvusvahelise kaitse taotluse menetluse lõppemiseni.

[RT I, 23.03.2015, 1- jõust. 02.04.2015]

(3) [Kehtetu -RT I, 23.03.2015, 1- jõust. 02.04.2015]

(4) [Kehtetu -RT I, 23.03.2015, 1- jõust. 02.04.2015]

(5) [Kehtetu -RT I, 23.03.2015, 1- jõust. 02.04.2015]

§ 11. Taotleja kohustused

(1) Taotleja on kohustatud järgima Eesti põhiseaduslikku korda ning Eesti õigusakte.

(2) Varjupaigataotleja on kohustatud igakülselt kaasa aitama varjupaiga taotlemise asjaolude selgitamisele, sealhulgas:

1) esitama Politsei- ja Piirivalveameti nõudmisel vormikohase varjupaigataotluse;

[RT I 2009, 62, 405- jõust. 01.01.2010]

2) andma toimingut sooritavatele valitsusasutustele suulisi ja kirjalikke andmeid ja seletusi;

3) esitama kõik andmed ja enda valduses olevad dokumendid ning muud tõendid, millel on tähtsust varjupaigataotluse menetlemisel;

4) võimaldama asjade ja isiku läbivaatust, röntgeniülesvõtte tegemist, vanuse kindlaksmääramise testi tegemist ning asjade ja dokumentide hoiule võtmist;

5) aitama kaasa varjupaigataotluses esitatud asjaolusid tõendavate dokumentide muretsemisele;

6) lubama kontrollida tervislikku seisundit;

7) lubama fotografeerida, daktüloskopeerida ning võtta DNA proove;

8) aitama kaasa isiku tuvastamiseks ja kontrollimiseks vajalike andmete kogumisele;

9) järgima seaduses sätestatud järelevalvemeetmeid;

10) ilmuma Politsei- ja Piirivalveametisse menetlustoimingu sooritamisele.

(3) Käesoleva paragrahvi lõike 2 punktis 3 sätestatud kaasaaitamiskohustus laieneb varjupaigamenetluses ka varjupaigataotleja esindajale.

(4) Kui varjupaigataotlejal oli ajal, kui ta kasutas käesoleva seaduse § 32 lõikes 1 nimetatud teenuseid, välja arvatud vältimatu abi osutamine, piisavalt rahalisi vahendeid nimetatud teenuste eest tasumiseks, on ta kohustatud vastavad kulutused hüvitama.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(5) Ajutise kaitse alusel elamisloa taotleja on kohustatud igakülselt kaasa aitama elamisloa taotlemisel elamisloa andmisest keeldumise asjaolude selgitamisele.

(6) Taotleja on kohustatud teavitama Politsei- ja Piirivalveametit perekonnaseisu ja elukoha andmete muutmise ning lapse sündist.

(7) Taotlejal ei ole varjupaigamenetluse või ajutise kaitse alusel elamisloa taotlemise ajal lubatud Eestis töötada ega Eestis ettevõtlusega tegeleda, välja arvatud käesoleva seaduse §-s 10¹ sätestatud juhul. Töötamise või ettevõtlusega tegelemise keelu rikkumise korral kohaldatakse välismaalaste seaduses sätestatud vastutust.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(8) Varjupaigataotleja tervisekontrolli ja talle osutatavate vajalike tervishoiuteenuste riigieelarvest rahastamise ulatuse ja korra kehtestab valdkonna eest vastutav ministermäärusega.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(9) Taotleja on kohustatud Politsei- ja Piirivalveameti nõudmisel andma oma isikut tõendava dokumendi hoiule kuni varjupaigamenetluse lõppemiseni.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(10) Varjupaigataotleja isikut tõendava dokumendi hoiule võtmisel kohaldatakse väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduses välisriigi reisidokumendi ja isikut tõendava dokumendi hoiule andmise kohta sätestatud.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

§ 12. Esmane vastuvõtukeskus ja vastuvõtukeskus

[Kehtetu -RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

§ 13. Teabe kaitse varjupaigamenetluses ja ajutise kaitse menetluses

(1) Varjupaigamenetlus ja ajutise kaitse menetlus ei ole avalikud.

(2) Politsei- ja Piirivalveamet, Sotsiaalministeerium ja tema valitsemisala asutused, kinnipidamiskeskus, varjupaigataotlejate majutuskeskus, samuti tõlk ja muud asjassepuutuvad isikud on kohustatud hoidma neile taotleja kohta teatavaks saanud teabe konfidentsiaalsena ja järgima nimetatud välismaalase isikuandmete töötlemisel isikuandmete kaitse nõudeid.
[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(3) Taotleja andmeid sisaldav teave tunnistatakse asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabeks. Nimetatud välismaalase andmeid sisaldava teabe töötlemine on lubatud üksnes seadusega ettenähtud ülesannete täitmiseks.

(4) Taotleja kohta kogutud andmete edastamine välisriigile on lubatud välislepingujärgse või Euroopa Liidu õigusest tuleneva kohustuse täitmiseks, tagades, et teavet ei anta üle nimetatud välismaalase päritoluriigile, kus teda ähvardab käesoleva seaduse §-s 4 ja § 5 lõikes 2 nimetatud tagajärg.

(5) Kui varjupaigamenetluses kogutud andmeid edastatakse muule kui käesolevas seaduses nimetatud asutusele, kehtivad käesoleva paragrahvi lõigetest 2–4 tulenevad kohustused ka nimetatud asutuse ja selle ametnike ning töötajate kohta.
[RT I, 19.03.2015, 2- jõust. 29.03.2015]

§ 13¹. Isikuandmete töötlemine

(1) Käesolevas seaduses sätestatud menetlustes võivad Politsei- ja Piirivalveamet, Sotsiaalministeerium ja tema valitsemisala asutused, kinnipidamiskeskus ning varjupaigataotlejate majutuskeskus töödelda isikuandmeid, sealhulgas delikaatseid isikuandmeid ilma isiku nõusolekuta.
[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(2) Välismaalane on kohustatud andma pädevatele haldusorganitele käesolevas seaduses sätestatud ülesannete täitmiseks lõikes 1 nimetatud andmeid.
[RT I 2007, 24, 127- jõust. 01.01.2008]

§ 13². Isiku tuvastamine ja isikusamasuse kontrollimine

(1) Käesolevast seadusest tulenevate menetlustoimingute sooritamisel on haldusorgan kohustatud tuvastama isiku või kontrollima tema isikusamasust.

(2) Isik on kohustatud võimaldama oma isiku tuvastamist ja isikusamasuse kontrollimist.

(3) Kui välismaalase või muu asjassepuutuva isiku isikut ei ole võimalik tuvastada või tema isikusamasust kontrollida, jäetakse soodustav haldusakt andmata või taotletud toiming sooritamata.
[RT I 2009, 62, 405- jõust. 01.01.2010]

§ 13³. Isiku tuvastamine isikut tõendava dokumendi alusel

(1) Isik on kohustatud esitama isiku tuvastamiseks ja isikusamasuse kontrollimiseks haldusorgani nõudmisel isikut tõendava dokumendi.

(2) Isik tuvastatakse ja tema isikusamasust kontrollitakse isikut tõendavate dokumentide seaduse § 2 lõikes 2 sätestatud dokumendi alusel või välisriigi reisidokumendi alusel.

(3) Alla 15-aastase välismaalase isik tuvastatakse seadusliku esindaja ütluste ja muude tõendite alusel, kui talle ei ole välja antud käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud dokumenti.

(4) Kui välismaalasel ei ole käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud dokumenti, siis vajaduse korral tuvastatakse tema isik või kontrollitakse isikusamasust muude tõendite alusel.
[RT I 2009, 62, 405- jõust. 01.01.2010]

§ 13⁴. Isiku tuvastamine biomeetriliste andmete põhjal

(1) Isiku tuvastamiseks ja isikusamasuse kontrollimiseks võib välismaalasel ja muult asjassepuutuvalt isikult võtta biomeetrilisi andmeid ja neid töödelda.

(2) Isik on kohustatud haldusorgani nõudmisel võimaldama biomeetriliste andmete võtmist.
[RT I 2009, 62, 405- jõust. 01.01.2010]

§ 13⁵. Isiku tuvastamine DNA andmete põhjal

(1) Isiku tuvastamiseks ja isikusamasuse kontrollimiseks võib välismaalasel võtta DNA proovi ja vastavaid andmeid töödelda, kui teisiti ei ole võimalik välismaalase isikut tuvastada või tema isikusamasust kontrollida.

(2) Alaealiselt DNA proovide võtmise otsustamisel arvestatakse eelkõige alaealise õiguste ja huvidega.

(3) Isik on kohustatud haldusorgani nõudmisel võimaldama DNA proovi võtmist.

[RT I 2009, 62, 405- jõust. 01.01.2010]

§ 13⁶. Isiku tuvastamine muude tõendite põhjal

Haldusorgan võib isiku tuvastada või isikusamasust kontrollida käesolevas seaduses nimetatata muude haldusorganile teadaolevate andmete põhjal, sealhulgas varasemalt isiku suhtes läbiviidud menetlustes kogutud või andmekogudes töödeldavate andmete põhjal.

[RT I 2009, 62, 405- jõust. 01.01.2010]

2. peatükk PAGULASSEISUND JA TÄIENDAVA KAITSE SEISUND

1. jagu Varjupaigamenetlus

§ 14. Varjupaigataotluse esitamine

(1) Varjupaigataotlus tuleb esitada Politsei- ja Piirivalveametile viivitamatult pärast Eestisse saabumist.

(2) Kui piiripunktis viibival välismaalasel puudub välismaalaste seaduses sätestatud seaduslik alus Eestisse saabumiseks ning ta soovib taotleda Eestis varjupaika, esitab välismaalane Politsei- ja Piirivalveametile viivitamatult varjupaigataotluse.

[RT I 2009, 62, 405- jõust. 01.01.2010]

(3) Politsei- ja Piirivalveameti poolt ebaseaduslikult piiriületamiselt vahetult tabatud välismaalane, kes soovib taotleda Eestis varjupaika, esitab Politsei- ja Piirivalveametile varjupaigataotluse.

[RT I 2009, 62, 405- jõust. 01.01.2010]

(4) Varjupaigataotlus tuleb esitada isiklikult.

(5) Varjupaigataotleja (edaspidi käesolevas peatükis *taotleja*) on kohustatud pärast varjupaigataotluse esitamist viivitamatult esitama kõik tema valduses olevad:

1) isikut ja kodakondsust tõendavad dokumendid ning muud dokumendid, mis võivad aidata kaasa isikusamasuse ja kodakondsuse tuvastamisele;

2) viisad, elamisload või muud piiriületusi tõendavad dokumendid;

3) dokumendid, mis tõendavad Eestisse saabumise asjaolusid ning viibimist teistes riikides pärast päritoluriigist lahkumist (reisi-, transpordi-, majutus- jms teenuseid tõendavad dokumendid);

4) dokumendid ja muud tõendid, mis kinnitavad varjupaigataotluse põhjendatust.

(6) Politsei- ja Piirivalveameti nõudmisel on taotleja kohustatud esitama vormikohase varjupaigataotluse.

[RT I 2009, 62, 405- jõust. 01.01.2010]

(7) Varjupaigataotluses esitab taotleja käesoleva seaduse § 4 lõigetes 1 ja 3 nimetatud asjaolude esinemise tuvastamiseks muu hulgas andmed rassi, usu, rahvuse, poliitiliste veendumuste ja sotsiaalsesse gruppi kuulumise kohta. Perekonna taasühinemise õiguse tuvastamiseks esitab taotleja andmed perekondlike sidemete, sealhulgas elukaaslase kohta.

[RT I 2007, 19, 92- jõust. 11.03.2007]

§ 15. Toimingud pärast varjupaigataotluse esitamist

(1) Varjupaigataotluse menetleja teeb pärast varjupaigataotluse esitamist viivitamatult järgmised toimingud:

1) vormikohase varjupaigataotluse vastuvõtmine;

2) isiku ja asjade läbivaatus;

3) asjade ja dokumentide hoiule võtmine;

4) isiku tuvastamine;

5) seletuste võtmine Eestisse või Eesti piirile saabumise ja varjupaigataotluse aluseks olevate asjaolude kohta;

6) fotografeerimine ning vähemalt 14-aastase välismaalase daktüloskopeerimine;

7) vähemalt 14-aastase taotleja andmete edastamine võrdlemiseks Eurodac-süsteemi keskususele vastavalt Euroopa Liidu Nõukogu määrusele 2725/2000/EÜ, mis käsitleb sõrmejälgede võrdlemise Eurodac-süsteemi kehtestamist Dublini konventsiooni tõhusa kohaldamise eesmärgil (EÜT L 316, 15.12.2000, lk 1–10), ja Euroopa Liidu Nõukogu määrusele 407/2002/EÜ, millega nähakse ette sõrmejälgede võrdlemise Eurodac-süsteemi kehtestamist Dublini konventsiooni tõhusa kohaldamise eesmärgil käsitleva määruse (EÜ) 2725/2000 teatavad rakenduseeskirjad (EÜT L 062, 5.03.2002, lk 1–5);

8) vajaduse korral tervisekontrolli korraldamine;

9) DNA proovide võtmine ning alla 14-aastase välismaalase daktüloskopeerimine, kui teisiti ei ole võimalik isikut või tema põlvnemist tuvastada.

(2) Alla 14-aastase välismaalase daktüloskopeerimise ning temalt DNA proovide võtmise otsustamisel arvestatakse eelkõige nimetatud isiku õiguste ja huvidega.

(3) Isiku läbivaatust teostab temaga samast soost isik.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud toimingud tehakse ka juhul, kui taotleja loobub varjupaigataotlusest.

(5) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud toimingud on taotleja suhtes tehtud süüteomenetluses, võib süüteomenetluses kogutud andmeid kasutada varjupaigamenetluses.

(6) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud toimingute ajaks peetakse taotleja kinni ja ta on kohustatud viibima talle määratud ruumides. Kui toimingud kestavad kauem kui 48 tundi, peetakse taotleja kinni halduskohtu loal.

(7) Daktüloskopeerimisel kogutud andmed kantakse riiklikku sõrmejälgede registrisse ja DNA proovide tulemusena saadud andmed riiklikku DNA registrisse.

(8) Pärast käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud toimingute sooritamist suunab Politsei- ja Piirivalveamet taotleja varjupaigataotlejate majutuskeskusesse või kinnipidamiskeskusesse.
[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(9) [Kehtetu -RT I 2009, 62, 405- jõust. 01.01.2010]

(10) Käesoleva seaduse alusel sooritatavad toimingud ei takista pädevate asutuste toimingute sooritamist süüteomenetluses, samuti rahvusvaheliste õigusabitaotluste täitmise tagamiseks või õigusrikkumise ärahoidmiseks tehtavaid toiminguid.

§ 16. Taotleja riiki mittelubamine

Käesoleva seaduse § 20 punktides 1 ja 2 ning § 21 lõike 1 punktis 2 sätestatud varjupaigataotluse tagasilükkamise aluse ilmnemisel Politsei- ja Piirivalveamet välismaalast riiki ei luba ja saadab välismaalase kohe piirilt tagasi, teavitades teda riiki lubamisest keeldumise põhjustest.
[RT I 2009, 62, 405- jõust. 01.01.2010]

§ 17. Saatjata alaealise taotleja ja piiratud teovõimega täisealise taotleja varjupaigamenetluse erisused

[RT I, 18.04.2013, 2- jõust. 28.04.2013]

(1) [Kehtetu -RT I, 18.04.2013, 2- jõust. 28.04.2013]

(2) Käesoleva seaduse § 14 lõikes 2 sätestatud juhul lubatakse saatjata alaealine või piiratud teovõimega täisealine taotleja Eestisse.
[RT I, 18.04.2013, 2- jõust. 28.04.2013]

(3) Saatjata alaealine võib seadusega sätestatud toiminguid sooritada iseseisvalt, kui ta tõenäoliselt saab täisealiseks enne, kui Politsei- ja Piirivalveamet varjupaigataotluse suhtes otsuse teeb või kui saatjata alaealine on või on olnud abielus.

(4) [Kehtetu -RT I, 18.04.2013, 2- jõust. 28.04.2013]

(5) Alaealisega läbiviidavate menetlustoimingute juurde kaasatakse vajaduse korral asjakohaste erialateadmistega isik.

(6) Saatjata alaealise varjupaigamenetluses arvestatakse eelkõige alaealise õiguste ja huvidega.

(7) Päritoluriigi õiguse kohast välismaalase teovõimelisust varjupaigamenetluses ei arvestata, kui see erineb Eesti õiguses sätestatust.

(8) Kui Politsei- ja Piirivalveametil tekib põhjendatud kahtlus taotleja poolt oma vanuse kohta esitatud andmete õigsuses, võidakse taotleja või tema esindaja nõusolekul teha meditsiinilised uuringud taotleja vanuse kindlaksmääramiseks.

(9) Politsei- ja Piirivalveamet teavitab taotlejat käesoleva paragrahvi lõikes 8 nimetatud meditsiinilistest uuringutest, nende teostamise viisist ning tagajärgedest, mis võivad kaasneda, kui taotleja keeldub meditsiinilistest uuringutest.

(10) Kui välismaalase vanus ei ole teada ja on põhjust arvata, et isik on alla 18-aastane, käsitatakse välismaalast alaealisena. Välismaalase käsitamise alaealisena või täisealisena otsustab Politsei- ja Piirivalveamet.
[RT I, 18.04.2013, 2- jõust. 28.04.2013]

(11) Vanuse kindlaksmääramise otsus on vaidlustatav üksnes koos haldusaktiga või sooritatud toiminguga, mille menetluse käigus vanuse kindlaksmääramise otsus tehti.
[RT I, 18.04.2013, 2- jõust. 28.04.2013]

§ 18. Varjupaigataotluse läbivaatamine

(1) Politsei- ja Piirivalveamet vaatab läbi varjupaigataotluse, mille läbivaatamise eest on vastutavaks riigiks määratud Eesti Vabariik vastavalt välislepingule või Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr 604/2013, millega kehtestatakse kriteeriumid ja mehhanismid selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku esitatud rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest (uuesti sõnastatud) (ELT L 180, 29.06.2013, lk 31–59).
[RT I, 21.12.2013, 1- jõust. 01.01.2014]

(2) Politsei- ja Piirivalveamet vaatab iga varjupaigataotluse läbi individuaalselt ja erapooletult ning kontrollib esitatud tõendite ja andmete õigsust, taotleja väidete usutavust, käesoleva seaduse § 4 lõigetes 1 ja 3, §-s 20, § 21 lõikes 1 ja § 22 lõigetes 1 ja 3 sätestatud asjaolu esinemist ning teeb selleks vajalikke menetlustoiminguid.

(3) Politsei- ja Piirivalveamet määratleb turvalise päritoluriigi ja turvalise kolmanda riigi ning kontrollib, kas taotlejat saab saata nimetatud riikidesse.

(4) Varjupaigataotluse läbivaatamise käigus antakse taotlejale võimalus isiklikult suuliselt või kirjalikult esitada omapoolseid fakte ja anda seletusi tema varjupaigataotluse menetlemisel tähtsust omavate asjaolude kohta, sealhulgas asjaolude kohta, mis takistavad taotleja riigist väljasaatmist.

(5) Käesoleva paragrahvi lõikes 4 sätestatud võimalus antakse vähemalt kümneaastasele alaealisele või nooremale alaealisele juhul, kui alaealise arengutase seda võimaldab.

(6) Taotlejale ei pea võimaldama käesoleva paragrahvi lõikes 4 sätestatud õigust, kui

- 1) varjupaigamenetlus lõpetatakse käesoleva seaduse § 20 punktides 1–4 ja 10–11 või § 21 lõike 1 punktides 1 ja 2 sätestatud juhul;
- 2) varjupaiga andmise otsuse saab teha olemasolevate tõendite alusel;
- 3) taotleja ei ole temast mitteolenevatel püsivatel asjaoludel suuteline nimetatud õigust kasutama.

(7) Taotleja poolt käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud faktide esitamata ja seletuste andmata jätmine või nendest toimingutest loobumine või lõike 6 kohaselt sätestatud õiguse võimaldamata jätmine ei takista varjupaigamenetluse lõpetamist.

(8) Kui menetlustoiminguid sooritades kasutatakse tehnikavahendeid, teatatakse sellest eelnevalt menetlustoimingus osalejatele ja neile selgitatakse tehnikavahendite kasutamise eesmärki.

(9) Kui Politsei- ja Piirivalveametil ei ole võimalik varjupaigataotluse suhtes otsust teha kuue kuu jooksul, arvates varjupaigataotluse esitamisest, teavitab Politsei- ja Piirivalveamet taotlejat viivitusest ning soovi korral eeldatavast otsuse tegemise ajast.

(10) Politsei- ja Piirivalveamet võib eelisjärjekorras läbi vaadata erivajadustega taotleja või saatjata alaealise taotleja või hästi põhjendatud varjupaigataotluse.

(11) Politsei- ja Piirivalveamet võib ilmselt põhjendamatu varjupaigataotluse läbi vaadata kiirkorras.

§ 19. Tagakiusamise ja tõsise ohu tuvastamise alused

(1) Käesoleva seaduse § 4 lõikes 1 nimetatud tagakiusamine peab olema tõsine või korduv, millega rikutakse inimõigusi, välja arvatud inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni (RT II 1996, 11/12, 34) artikli 15 punktis 2 sätestatud juhul.

(2) Tagakiusamisena käsitatakse muu hulgas järgmisi riigis täheldatavaid asjaolusid:

- 1) füüsiline või vaimne vägivald, sealhulgas seksuaalne väärkohtlemine;
- 2) diskrimineerivad seadusandliku, täidesaatva või kohtuvõimu meetmed või nimetatud võimude poolt meetmete diskrimineeriv rakendamine;
- 3) diskrimineeriv või ebaproportsionaalne süüdimõistmine või karistuse kehtestamine;
- 4) käesoleva lõike punktis 3 nimetatud tegude eest hüvitise nõudmise rahuldamata jätmine;
- 5) süüdimõistmine või karistamine sõjaväekohustuse täitmisest keeldumise eest olukorras, mis toob kaasa kuritegude või käesoleva seaduse §-s 22 sätestatud tegude toimepanemise;
- 6) isiku soost lähtuvad või laste vastu suunatud teod.

(3) Politsei- ja Piirivalveamet võtab tagakiusamise põhjuste hindamisel arvesse riigis valitsevat rassilist, usulist ja rahvuse käsitust ning poliitiliste veendumuste või sotsiaalsesse gruppi kuulumise alusel vahe tegemist.

(4) Tagakiusamise ja tõsise ohu kartus võib põhineda nendel sündmustel, mis on leidnud taotleja päritoluriigis aset pärast taotleja sealt lahkumist.

(5) Tagakiusamise ja tõsise ohu allikatena käsitatakse:

- 1) riiki;
 - 2) riiki või selle osa juhtivaid erakondi või organisatsioone;
 - 3) mitteriiklikke ühendusi, kui riik, rahvusvahelised organisatsioonid või riiki või selle osa juhtivad erakonnad või organisatsioonid ei saa või ei taha pakkuda kaitset tagakiusamise või tõsise ohu eest.
- [RT I, 21.12.2013, 1- jõust. 22.12.2013]

§ 20. Ilmselt põhjendamatult varjupaigataotlus

Varjupaigataotlus loetakse ilmselt põhjendamatuks, kui:

- 1) taotleja seisukohalt saab muud riiki pidada esimeseks varjupaigariigiks, see tähendab, et taotlejale on muus riigis antud varjupaik või muu kaitse ning see kaitse on endiselt kättesaadav;
- 2) taotleja päritoluriiki on alust pidada turvaliseks päritoluriigiks;
- 3) taotlejal on elamisloob Eestis;
- 4) taotlejale on keeldutud käesoleva seaduse alusel varjupaiga andmisest või taotleja varjupaigataotlus on käesoleva seaduse alusel tagasi lükatud ning ei esine uusi asjaolusid, mis ei olnud eelmise varjupaigataotluse menetlemise ajal teada;
- 5) taotleja on esitanud varjupaigataotluse vale nime all või on hävitanud, rikkunud või jätnud esitamata dokumendi või muu tõendi, mis on tema varjupaigataotluse menetlemisel olulise tähtsusega, või on esitanud ilma mõjuva põhjuseta võltsitud dokumente või muid tõendeid;
- 6) taotleja on varjupaigataotluse menetlemisel esitanud teadvalt ebaõigeid andmeid või andnud ebaõigeid seletusi või on teadvalt jätnud esitamata andmeid või andmata seletusi, mis on tema varjupaigataotluse menetlemisel olulise tähtsusega;
- 7) taotleja on esitanud varjupaigataotluse selleks, et vältida tagasi- või väljasaatmise või väljaandmise täideviimist, kui tal on varem olnud võimalus esitada varjupaigataotlus;
- 8) taotleja on teadvalt eiranud käesolevas seaduses sätestatud kohustusi, keeldunud või keeldub laskmast end fotografeerida ja daktüloskopeerida või andmast DNA proove või ei järgi järelevalvemeetmeid;
- 9) taotleja tegelik eesmärk on asuda Eestisse muul põhjusel, sealhulgas leida tööd või parandada oma elutingimusi;
- 10) taotleja ei esita usutavaid tõendeid selle kohta, et tal on põhjust karta tagakiusamist;
- 11) taotleja seletused ei ole järjekindlad, on vastuolulised, ebatõenäolised või ei sisalda olulistikulist või isiklikke asjaolusid;
- 12) on ilmselge, et taotlejat ei saa seaduse kohaselt käsitada pagulasena;
- 13) taotleja on esitanud uue varjupaigataotluse uute isikuandmetega;
- 14) taotleja oli varem mõjuva põhjuseta jätnud taotluse esitamata, kuigi tal oli selleks võimalus;
- 15) taotleja on jätnud mõjuva põhjuseta täitmata käesoleva seaduse § 11 lõike 2 punktides 1–3, 10 ja/või § 23 lõikes 1 sätestatud kohustuse;
- 16) taotleja saabus Eestisse ebaseaduslikult ning ei võtnud Politsei- ja Piirivalveametiga ühendust ja/või ei esitanud varjupaigataotlust niipea kui võimalik;
- 17) taotleja ohustab riigi julgeolekut või avalikku korda või ta on nimetatud põhjustel Eestist välja saadetud;
- 18) alaealise taotleja vanema varjupaigataotlus on tagasi lükatud;
- 19) alaealine taotleja esitab iseseisvalt varjupaigataotluse, mille on tema eest juba esitanud tema seaduslik esindaja.

§ 21. Varjupaigataotluse tagasilükkamise alused

(1) Varjupaigamenetlus lõpetatakse varjupaigataotluse tagasilükkamise otsusega, kui:

1) muu riik on vastavalt välislepingule või Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr 604/2013 vastutav varjupaigataotluse läbivaatamise eest;

[RT I, 21.12.2013, 1- jõust. 01.01.2014]

- 2) taotleja saabus Eestisse riigi kaudu, mida võib pidada turvaliseks kolmandaks riigiks;
- 3) taotleja suhtes esineb käesoleva seaduse §-s 22 sätestatud pagulasena või täiendava kaitse saajana tunnustamist välistav asjaolu;
- 4) ilmneb käesoleva seaduse § 20 punktides 1–3, 12, 13 või 16–19 sätestatud asjaolu ja varjupaigataotlus loetakse põhjendamatuks;
- 5) ilmneb haldusmenetluse seaduses sätestatud taotluse läbi vaatamata jätmise alus;
- 6) välismaalast ohustav käesoleva seaduse § 4 lõigetes 1 ja 3 nimetatud tagakiusamine ja tõsine oht piirdub kindla geograafilise alaga, kusjuures taotlejale on kättesaadav piisav kaitse tema päritoluriigi mõnes teises piirkonnas;
- 7) taotleja võtab varjupaigataotluse tagasi;
- 8) on põhjust arvata, et taotleja on varjupaigataotluse kaudselt tagasi võtnud või sellest loobunud.

(2) Varjupaigamenetlus võidakse lõpetada varjupaigataotluse tagasilükkamise otsusega, kui ilmneb käesoleva seaduse § 20 punktides 4–11, 14 või 15 sätestatud asjaolu.

(3) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 1, 2 või 5 ning käesoleva seaduse § 20 punktis 1, 3, 16 või 19 sätestatud aluse ilmnemisel jäetakse varjupaigataotlus sisuliselt läbi vaatamata.

(4) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 2 nimetatud alusel tehtud varjupaigataotluse tagasilükkamise otsuse kohaselt saadetakse välismaalane Eestist välja turvalisse kolmandasse riiki.

(5) Kui saatjata alaealine keeldub laskmast teha käesoleva seaduse § 17 lõikes 8 nimetatud meditsiinilisi uuringuid, ei või üksnes sellel põhjusel tema varjupaigataotlust tagasi lükata.

§ 22. Pagulasena või täiendava kaitse saajana tunnustamist välistavad asjaolud

(1) Välismaalast ei tunnustata pagulasena, kui:

- 1) tema suhtes on kohaldatav Genfi konventsiooni artikli 1 punkt D;
- 2) ta on Eesti alaline elanik;
- 3) on põhjendatud alus arvata, et ta on toime pannud rahvusvahelistes õigusaktides sätestatud rahu- või inimsusvastase või sõjakuriteo;
- 4) on põhjendatud alus arvata, et ta on enne Eestisse saabumist väljaspool Eestit toime pannud raske mittepoliitilise kuriteo;
- 5) on põhjendatud alus arvata, et ta on süüdi Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni eesmärkide ja põhimõtetega vastuolus oleva teo toimepanemises.

(2) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 4 nimetatud raske mittepoliitilise kuriteona käsitatakse muu hulgas väidetavalt poliitilisel eesmärgil toimepandud eriti jõhkrat tegu.

(3) Välismaalast ei tunnustata täiendava kaitse saajana, kui:

- 1) on põhjendatud alus arvata, et ta on toime pannud rahvusvahelistes õigusaktides sätestatud rahu- või inimsusvastase või sõjakuriteo;
- 2) on põhjendatud alus arvata, et ta on toime pannud raske kuriteo;
- 3) on põhjendatud alus arvata, et ta on süüdi Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni eesmärkide ja põhimõtetega vastuolus oleva teo toimepanemises;
- 4) on põhjendatud alus arvata, et ta võib ohustada avalikku korda või riigi julgeolekut;
- 5) ta on päritoluriigist lahkunud põhjusel, et ta on toime pannud muu kui käesoleva lõike punktides 1–4 nimetatud teo, mille eest on ette nähtud vangistus.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(4) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 3–5 ja lõike 3 punktides 1–4 sätestatud aluseid kohaldatakse nimetatud tegudes mis tahes viisil osalenud välismaalase suhtes.

§ 23. Varjupaigataotluse kaudne tagasivõtmine või varjupaigataotlusest loobumine

(1) Politsei- ja Piirivalveamet eeldab, et varjupaigataotlus on kaudselt tagasi võetud või varjupaigataotlusest on loobutud, kui:

1) taotleja ei ole täitnud käesoleva seaduse § 11 lõike 2 punktides 2 ja 3 või § 18 lõikes 4 sätestatud kohustust, välja arvatud juhul, kui ta mõistliku aja jooksul tõendab, et ei saanud nimetatud kohustusi täita mõjuval põhjusel;

2) taotleja varjab ennast või on lahkunud loata oma elukohast või kinnipidamiskeskusest või varjupaigataotlejate majutuskeskusest, ilma et ta oleks mõistliku aja jooksul sellest teavitanud Politsei- ja Piirivalveametit, kinnipidamiskeskust või varjupaigataotlejate majutuskeskust;

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

3) taotleja ei ole mõjuva põhjuseta ühe kuu jooksul ilmunud Politsei- ja Piirivalveametisse menetlustoimingu sooritamisele.

(2) Kui Politsei- ja Piirivalveamet on vastavalt käesoleva seaduse § 21 lõike 1 punktile 8 teinud otsuse varjupaigataotluse tagasilükkamise kohta ja taotleja võtab Politsei- ja Piirivalveametiga ühendust, on taotlejal õigus nõuda varjupaigataotluse uuesti läbivaatamist, välja arvatud juhul, kui varjupaigataotlus oli läbi vaadatud §-s 24 sätestatud korras.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud õiguse olemasolul jätkab Politsei- ja Piirivalveamet varjupaigataotluse läbivaatamist.

§ 24. Korduvate varjupaigataotluste läbivaatamise erisused

(1) Politsei- ja Piirivalveamet vaatab korduva varjupaigataotluse läbi eelmise varjupaigataotluse läbivaatamise raames, jätkates eelmist varjupaigamenetlust.

(2) Korduva varjupaigataotlusena käsitatakse täiendavaid selgitusi, uusi asjaolusid või uusi tõendeid, mis taotleja esitab:

- 1) pärast käesoleva seaduse § 23 lõikes 2 nimetatud otsuse tegemist;
- 2) pärast varjupaigataotluse suhtes otsuse tegemist.

§ 25. Varjupaigataotluse tagasilükkamise otsus

- (1) Varjupaigataotluse tagasilükkamise otsus vormistatakse kirjalikult.
- (2) Varjupaigataotluse tagasilükkamise otsuses tehakse välismaalasele ettekirjutus Eestist lahkumiseks (edaspidi *lahkumisettekirjutus*), välja arvatud juhul, kui välismaalasel on seaduslik alus Eestis viibimiseks.
- (3) Varjupaigataotluse tagasilükkamise otsusest teavitatakse välismaalast viivitamatult.
- (4) Kui varjupaigataotlus lükatakse tagasi käesoleva seaduse § 20 punktides 1, 3, 16, 19 või § 21 lõike 1 punktides 1, 2 ja 5 nimetatud alusel, märgitakse otsuses, et varjupaigataotlust ei ole sisuliselt läbi vaadatud.

§ 26. Lahkumisettekirjutuse sundtäitmine

- (1) Käesoleva seaduse § 20 punktides 1 ja 2 ning § 21 lõike 1 punktis 2 sätestatud alusel tehtud varjupaigataotluse tagasilükkamise otsuses tehtud lahkumisettekirjutus sundtäidetakse viivitamatult ja välismaalane saadetakse Eestist välja ilma halduskohtu loata väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduses sätestatud korras.
- (2) Välismaalasele, kelle varjupaigamenetlus lõpetatakse käesoleva seaduse § 21 lõike 1 punktides 5, 7 ja 8 ning lõikes 2 sätestatud varjupaigataotluse tagasilükkamise alusel, tehtud lahkumisettekirjutus sundtäidetakse välismaalase Eestist väljasaatmisega halduskohtu loal väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduses sätestatud korras.
- (3) Varjupaigataotluse tagasilükkamise ja välismaalase väljasaatmise otsuse võib vaidlustada halduskohtus kümne päeva jooksul otsuse teatavaks tegemise päevast arvates. Nimetatud otsuseid ei saa vaidlustada vaidemenetluse korras.
- (4) Välismaalase väljasaatmise otsuse ja halduskohtu loa vaidlustamine ei lükka väljasaatmist edasi. Varjupaigataotluse tagasilükkamise otsuse vaidlustamine ei lükka väljasaatmist edasi, kui kohus ei ole peatanud lahkumisettekirjutuse täitmist.

§ 27. Taotleja üleandmine välislepingu või Euroopa Liidu õigusakti alusel

- (1) Välislepingust või Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) nr 604/2013 tulenevate toimingute tegemist korraldab Politsei- ja Piirivalveamet, kui välisleping või Euroopa Liidu õigusakt ei sätesta teisiti. [RT I, 21.12.2013, 1- jõust. 01.01.2014]
- (2) Käesoleva seaduse § 21 lõike 1 punktis 1 sätestatud varjupaigataotluse tagasilükkamise otsuse alusel saadetakse välismaalane Eestist välja eelneva Eestist lahkumise ettekirjutuseta ja halduskohtu loata riiki, kes on vastavalt välislepingule või Euroopa Liidu õigusaktile vastutav varjupaigataotluse läbivaatamise eest.
- (3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud väljasaatmise toiminguid sooritatakse vastavalt väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seadusele, kui välisleping või Euroopa Liidu õigusakt ei näe ette teisiti.

§ 28. Varjupaigamenetluse peatamine

Politsei- ja Piirivalveamet peatab varjupaigamenetluse ajutise kaitse kehtivusajaks.

§ 29. Järelevalvemeetmed

- (1) Politsei- ja Piirivalveamet võib varjupaigamenetluse eesmärgipäraseks, efektiivseks, lihtsaks ja kiireks läbiviimiseks kohaldada taotleja suhtes järgmisi järelevalvemeetmeid:
 - 1) elamine kindlaksmääratud kohas;
 - 2) ilmumine määratud ajavahemike järel Politsei- ja Piirivalveametisse registreerimisele;
 - 3) Politsei- ja Piirivalveameti teavitamine elukohast eemal viibimisest kauem kui kolm päeva;
 - 4) välisriigi reisidokumendi või muu isikut tõendava dokumendi Politsei- ja Piirivalveametile hoiule andmine.[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]
- (2) Politsei- ja Piirivalveametil ning Kaitsepolitseiametil on õigus igal ajal kontrollida järelevalvemeetmete järgimist taotleja poolt. [RT I 2009, 62, 405- jõust. 01.01.2010]

- (3) Järelevalvemeetmete kohaldamine tehakse taotlejale teatavaks kirjalikult.

§ 30. Varjupaigamenetluse keel

- (1) Varjupaigamenetlus toimub eesti keeles. Menetlustoiming võib menetlust läbiviiva ametniku nõusolekul olla muus keeles, milles välismaalane suudab ennast suuliselt arusaadavaks teha.
- (2) Kui taotleja ei oska piisavalt eesti keelt, tuleb taotlejaga vahetult seotud menetlustoimingute juurde kutsuda tõlk, kes tõlgib tähtsust omavad asjaolud keelde, milles välismaalane suudab ennast suuliselt arusaadavaks teha.

Tõlki ei pea kaasama, kui menetlustoiming on keeles, milles välismaalane suudab ennast suuliselt arusaadavaks teha.

(3) Politsei- ja Piirivalveamet võib menetlustoimingute tõlkimisele kaasata tõlgi sidevahendeid kasutades. [RT I 2009, 62, 405- jõust. 01.01.2010]

(4) Välismaalasel on õigus kutsuda menetlustoimingu juurde oma kulul ja valikul sobiv tõlk, kui seda on võimalik teha aega viitmata ning on tagatud keelevahenduse objektiivsus.

(5) Taotleja esitatud tõendid tõlgitakse vajaduse korral eesti keelde. Taotleja esitatud tõendeid ei tõlgita eesti keelde, kui neil ei ole varjupaigamenetluses vahetut tähtsust.

(6) Varjupaigataotluse tagasilükkamise, elamisloa andmise või andmisest keeldumise otsus tõlgitakse taotlejale tervikuna, välja arvatud juhul, kui taotlejal on esindaja.

§ 31. Dokumentide kättetoimetamine

(1) Kinnipidamiskeskuses või varjupaigataotlejate majutuskeskuses viibivale taotlejale loetakse otsus, kutse, teade või muu dokument kättetoimetatuks, kui see saadetuna on jõudnud kinnipidamiskeskusesse või varjupaigataotlejate majutuskeskusesse. [RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(2) Kui taotleja elab väljaspool varjupaigataotlejate majutuskeskust, loetakse otsus, kutse, teade või muu dokument taotlejale kättetoimetatuks, kui see on taotlejale edastatud tema näidatud elukoha aadressil või see on edastatud taotleja esindajale. [RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(3) Kinnipidamiskeskus või varjupaigataotlejate majutuskeskus annab otsuse, kutse, teate või muu dokumendi taotlejale viivitamatult kätte allkirja vastu. [RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

2. jagu Taotleja vastuvõtmine

§ 32. Varjupaigataotlejate majutuskeskus [RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(1) Varjupaigataotlejate majutuskeskuse ülesanne on vajaduse korral korraldada taotlejale varjupaigamenetluse või ajutise kaitse menetluse ajal toetusena järgmiste teenuste osutamine:

- 1) majutamine;
- 2) varjupaigataotlejate majutuskeskuses elava taotleja ja käesoleva seaduse § 34 lõike 2 punkti 3 või § 62 lõike 2 punkti 3 alusel väljaspool varjupaigataotlejate majutuskeskust elava taotleja varustamine toiduainetega või toitlustamine, varustamine esmavajalike riie- ja muude tarbeesemete ning hügieenivahenditega ja rahaga hädapärasteks pisikulutusteks § 36 lõikes 6 sätestatud määras;
- 3) tervisekontrolli ja vajalike tervishoiuteenuste kättesaadavuse tagamine;
- 4) hädavajalik tõlketeenus ja eesti keele õpetamine;
- 5) informeerimine tema õigustest ja kohustustest;
- 6) käesoleva seaduse alusel tehtavate menetlustoimingute tegemiseks vajalik transporditeenus;
- 7) muud esmavajalikud teenused.

(2) Varjupaigataotlejate majutuskeskuse ülesannete täitmise tagab Sotsiaalministeerium või Sotsiaalministeeriumi valitsemisala asutus.

(3) Valdkonna eest vastutav minister võib varjupaigataotlejate majutuskeskuse ülesannete täitmise halduskoostöö seaduses sätestatud korras sõlmitud halduslepingu alusel üle anda füüsilisest isikust ettevõtjale või juriidilisele isikule (edaspidi *varjupaigataotlejate majutuskeskuse teenuse osutaja*).

(4) Varjupaigataotlejate majutuskeskuse teenuse osutaja võib varjupaigataotlejate majutuskeskuse ülesannete täita isiku kaudu, kes on teovõimeline, eesti keelt vähemalt keeleseaduses sätestatud B2-tasemel või sellele vastaval tasemel valdav Eesti kodanik, kellel ei ole kehtivat karistust kuriteo eest.

(5) Halduslepingu alusel üleantud ülesannetega kaasnevad käesolevas seaduses sätestatud õigused ja kohustused ning vastutus.

(6) Riiklikku järelevalvet varjupaigataotlejate majutuskeskuse teenuse osutaja üle teostab valdkonna eest vastutav minister.

(7) Varjupaigataotlejate majutuskeskuses on keelatud omada esemeid, mis võivad ohustada isiku enda või teiste isikute elu või tervist või varjupaigataotlejate majutuskeskuse turvalisust.

(8) Varjupaigataotlejate majutuskeskuse sisekorraeeskirja kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

(9) Varjupaigataotlejate majutuskeskuse sisekorraeeskirjas sätestatakse vähemalt:

- 1) taotleja varjupaigataotlejate majutuskeskuses majutamise kord;
- 2) varjupaigataotlejate majutuskeskuse territooriumil ja hoones viibimise kord;
- 3) öisel ajal varjupaigataotlejate majutuskeskusest eemal viibimise kord;
- 4) taotleja varjupaigataotlejate majutuskeskuses külastamise kord;
- 5) varjupaigataotlejate majutuskeskuse vara ja ruumide kasutamise kord;
- 6) nende esemete loetelu, mis on varjupaigataotlejate majutuskeskuses keelatud põhjusel, et need võivad ohustada isiku enda või teiste isikute elu või tervist või varjupaigataotlejate majutuskeskuse turvalisust;
- 7) varjupaigataotlejate majutuskeskuse üle järelevalve teostamise kord;
- 8) kaebuste esitamise kord;
- 9) käesoleva seaduse §-des 36 ja 64 sätestatud rahalise toetuse maksmise kord.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

§ 33. Taotleja majutamine Politsei- ja Piirivalveameti ametiruumides

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(1) Taotleja võib ajutiselt majutada Politsei- ja Piirivalveameti ametiruumidesse (edaspidi käesolevas paragrahvis *ametiruumid*), kui see on vajalik varjupaigamenetluses toimingute tegemiseks.

(2) Ametiruumidesse majutatud taotlejale korraldab Politsei- ja Piirivalveamet vajaduse korral toetusena järgmiste teenuste osutamist:

- 1) tervisekontrolli läbiviimine ja vajalike tervishoiuteenuste kättesaadavuse tagamine;
- 2) varustamine esmavajalike tarbeesemete ja hügieenivahenditega;
- 3) hädavajalik tõlketeenus;
- 4) informeerimine tema õigustest ja kohustustest;
- 5) varustamine toidurahaga;
- 6) muud esmavajalikud teenused.

(3) Käesoleva paragrahvi lõike 2 punktis 5 nimetatud toiduraha maksmise korra ja määrad kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

(4) Ametiruumides on keelatud omada esemeid, mis võivad ohustada isiku enda või teiste isikute elu või tervist või ametiruumide turvalisust.

(5) Ametiruumide sisekorraeeskirja kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

(6) Ametiruumide sisekorraeeskirjas sätestatakse vähemalt:

- 1) taotleja ametiruumides majutamise kord;
- 2) ametiruumide territooriumil ja hoones viibimise kord;
- 3) öisel ajal ametiruumidest eemal viibimise kord;
- 4) taotleja ametiruumides külastamise kord;
- 5) ametiruumide vara ja ruumide kasutamise kord;
- 6) nende esemete loetelu, mis on ametiruumides keelatud põhjusel, et need võivad ohustada isiku enda või teiste isikute elu või tervist või ametiruumide turvalisust;
- 7) ametiruumide üle järelevalve teostamise kord;
- 8) kaebuste esitamise kord.

(7) Politsei- ja Piirivalveameti peadirektor võib käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud ülesannete täitmise halduskoostöö seaduses sätestatud korras sõlmitud halduslepingu alusel üle anda füüsilisest isikust ettevõtjale või juriidilisele isikule.

(8) Halduslepingu alusel üleantud ülesannetega kaasnevad käesolevas seaduses sätestatud õigused ja kohustused ning vastutus.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

§ 34. Taotleja viibimine varjupaigataotlejate majutuskeskuses ja väljaspool varjupaigataotlejate majutuskeskust

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(1) Varjupaigamenetluse ajal on taotleja kohustatud elama varjupaigataotlejate majutuskeskuses.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(2) Väljaspool varjupaigataotlejate majutuskeskust võib taotleja elada Politsei- ja Piirivalveameti kirjalikul loal, kui:

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

- 1) taotleja majutamise ja ülalpidamise tagab Eestis seaduslikult elav isik;
- 2) taotlejal on piisavalt rahalisi vahendeid enda majutamise ja ülalpidamise tagamiseks;

3) taotleja elamine väljaspool varjupaigataotlejate majutuskeskust on vajalik tema turvalisuse tagamiseks.
[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(3) Käesoleva paragrahvi lõike 2 punktides 1 ja 2 nimetatud asjaolusid on taotleja kohustatud tõendama.

(4) Politsei- ja Piirivalveamet võtab taotlejalt käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud loa ära, kui loa andmise aluseks olevad asjaolud on ära langenud, taotleja ei järgi tema suhtes kohaldatud järelevalvemeetmeid või ei täida seaduses sätestatud muid kohustusi.

(5) Taotleja, kes varjupaigamenetluse ajal elab varjupaigataotlejate majutuskeskuses, on kohustatud öisel ajal viibima varjupaigataotlejate majutuskeskuses. Öiseks ajaks loetakse ajavahemikku kella 22-st kuni 6-ni.
[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(6) Varjupaigataotlejate majutuskeskus võib taotlejal lubada öisel ajal varjupaigataotlejate majutuskeskusest eemal viibida järgmistel juhtudel:

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

- 1) arstiabi saamiseks;
- 2) vältimatut arstiabi vajava perekonnaliikme juures viibimiseks;
- 3) Eestis seaduslikult viibiva isiku põhjendatud taotluse alusel.

(7) Taotleja, kes varjupaigamenetluse ajal elab väljaspool varjupaigataotlejate majutuskeskust, on kohustatud teavitama Politsei- ja Piirivalveametit oma elukohast ja selle muutumisest.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

§ 35. Saatjata alaealise taotleja Eestis viibimise tingimused

[Kehtetu -RT I, 18.04.2013, 2- jõust. 28.04.2013]

§ 36. Rahaline toetus ja selle määrad

(1) Käesoleva seaduse § 32 lõike 1 punktis 2 nimetatud varjupaigataotlejate majutuskeskuse poolt pakutavad teenused, välja arvatud varustamine esmavajalike riietus- ja muude tarbeesemetega, võib asendada rahalise toetusega käesoleva paragrahvi lõigetes 4 ja 5 sätestatud määras.
[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(2) Väljaspool varjupaigataotlejate majutuskeskust käesoleva seaduse § 34 lõike 2 punktide 1 ja 2 alusel elavale taotlejale ei maksta rahalist toetust ega võimaldata varjupaigataotlejate majutuskeskuse poolt § 32 lõike 1 punktide 1, 2, 4 ja 6 alusel pakutavaid teenuseid.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(3) Varjupaigataotlejate majutuskeskuses elavale taotlejale, kes töötab Eestis käesoleva seaduse § 10¹ alusel, ei maksta rahalist toetust ega võimaldata varjupaigataotlejate majutuskeskuse poolt § 32 lõike 1 punktide 2 ja 6 alusel pakutavaid teenuseid.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(4) Taotlejale makstav rahaline toetus on võrdne kehtiva minimaalsetest tarbimiskulutustest lähtuva toimetulekupiiriga.

(5) Perekonna teise ja iga järgmise täisealise liikme toetuse suurus on 80 protsenti perekonna esimese liikme toetuse suurusest. Perekonna iga alaealise liikme toetuse suurus on võrdne perekonna esimese liikme toetuse suurusega. Toetust makstakse üksnes taotlejast perekonnaliikmele.

[RT I, 04.07.2014, 13- jõust. 01.01.2015]

(6) Varjupaigataotlejate majutuskeskuses elavale taotlejale makstav toetus hädapärasteks pisikulusteks moodustab 10 protsenti käesoleva paragrahvi lõikes 4 sätestatud määrast.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

§ 36¹. Kinnipidamise alused

(1) Varjupaigataotlejat võib kinni pidada käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud alusel, kui käesolevas seaduses sätestatud järelevalvemeetmeid ei ole võimalik tõhusalt kohaldada. Kinnipidamine peab olema kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega ning kinnipidamisel peab arvestama igal üksikjuhtumil varjupaigataotlejaga seotud olulisi asjaolusid.

(2) Varjupaigataotlejat võib vältimatu vajaduse korral kinni pidada järgmistel alustel:

- 1) isiku tuvastamine või isikusamasuse kontrollimine;
- 2) isiku kodakondsuse kontrollimine või väljaselgitamine;
- 3) isiku riiki saabumise ja riigis viibimise õiguslike aluste kontrollimine;

4) varjupaigataotluse menetlemisel tähtsust omavate asjaolude väljaselgitamine, eelkõige juhul, kui on olemas põgenemise oht;

5) kui on põhjendatud alus arvata, et isik on esitanud varjupaigataotluse lahkumiskohustuse edasilükkamiseks või väljasaatmise vältimiseks;

6) riigi julgeoleku või avaliku korra kaitsmine;

7) isiku üleandmine Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 604/2013 sätestatud korras.

[RT I, 21.12.2013, 1- jõust. 01.01.2014]

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud kinnipidamise alused ei piira isiku kinnipidamist muudes seadustes sätestatud alustel, kui käesolevas seaduses ei ole sätestatud teisiti.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

§ 36². Varjupaigataotleja kinnipidamise otsustamine ja pikendamine

(1) Politsei- ja Piirivalveamet või Kaitsepolitseiamet võib varjupaigataotlejat käesoleva seaduse § 36¹ lõikes 2 sätestatud alusel ja lõikes 1 nimetatud põhimõtteid arvestades ilma halduskohtu loata kinni pidada kuni 48 tundi kinnipidamiskeskuses või ametiruumides.

(2) Kui varjupaigataotlejat on vaja käesoleva seaduse § 36¹ lõikes 2 sätestatud alusel ja lõikes 1 nimetatud põhimõtteid arvestades kinni pidada kauem kui 48 tundi, taotleb Politsei- ja Piirivalveamet või Kaitsepolitseiamet halduskohtult loa varjupaigataotleja kinnipidamiseks ja paigutamiseks kinnipidamiskeskusesse kuni kaheks kuuks.

(3) Kui välismaalane esitab kinnipidamiskeskuses kinnipidamise ajal või väljasaatmise käigus varjupaigataotluse, peab Politsei- ja Piirivalveamet või Kaitsepolitseiamet ta kinni ja taotleb halduskohtult 48 tunni jooksul varjupaigataotluse esitamisest arvates loa tema kinnipidamiseks kuni kaheks kuuks, kui esinevad käesoleva seaduse § 36¹ lõikes 2 sätestatud varjupaigataotleja kinnipidamise alus ja lõikes 1 nimetatud põhimõtted.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 sätestatud juhul välismaalase kinnipidamine väljasaatmise eesmärgil peatatakse kuni varjupaigataotluse suhtes tehtud otsuseni.

(5) Halduskohus pikendab käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud tähtaega kuni kahe kuu kaupa juhul, kui esinevad käesoleva seaduse § 36¹ lõikes 2 sätestatud alus ja lõikes 1 nimetatud põhimõtted.

(6) Varjupaigataotleja kinnipidamise ja kinnipidamise tähtaja pikendamise otsustab halduskohus halduskohtumenetluse seadustiku haldustoiminguks loa andmise sätete järgi.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

§ 36³. Varjupaigataotleja kinnipidamise korraldamine

(1) Varjupaigataotleja kinnipidamisele kinnipidamiskeskuses kohaldatakse väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduses väljasaadetava kinnipidamiskeskuses kinnipidamise kohta sätestatud, arvestades käesolevas seaduses sätestatud erisusi.

(2) Lisaks kinnipidamiskeskuses väljasaadetavale pakutavatele teenustele tagatakse varjupaigataotlejale hädavajalik tõlketeenus ja transporditeenus käesolevas seaduses sätestatud menetlustoimingute tegemiseks.

(3) Kui varjupaigataotleja kinnipidamine kinnipidamiskeskuses turvalisuse või tervisekaitse kaalutlustel või muul põhjusel ei ole võimalik või on oluliselt raskendatud, võib varjupaigataotlejat kinnipidamiskeskuse juhataja otsusel majutada politsei arestimajas või järelevalve all väljaspool kinnipidamiskeskust.

(4) Alaealiste, puuetega inimeste, eakate, rasedate, alaealiste lastega üksikvanemate ning piinamise, vägistamise või muu raske psühholoogilise, füüsilise või seksuaalse vägivalda ohvriks langenud isikute kinnipidamisel arvestatakse nende erivajadusi ning Politsei- ja Piirivalveamet tagab regulaarse vaatlemise nende kinnipidamise üle.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

§ 36⁴. Varjupaigataotleja kinnipidamiskeskusest vabastamine

(1) Käesoleva seaduse § 36¹ lõikes 2 sätestatud kinnipidamise aluse äralangemisel vabastab kinnipidamiskeskuse juhataja varjupaigataotleja viivitamatult kinnipidamiskeskusest.

(2) Kui varjupaigataotleja võetakse kriminaalasjas kahtlustatavana või süüdistatavana vahi alla, vabastatakse ta kinnipidamiskeskusest vahi alla võtmise määruse alusel.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

3. jagu Elamisluba

§ 37. Elamisloa andmine

Taotlejale, kelle suhtes on tuvastatud pagulasseisund või täiendava kaitse seisund ning keda tunnustatakse pagulasena või täiendava kaitse saajana, antakse rahvusvaheline kaitse ja tähtajaline elamisluba, kui ei esine pagulasena või täiendava kaitse saajana tunnustamist välistavat asjaolu või varjupaigataotluse tagasilükkamise alust.

§ 38. Elamisloa kehtivusaeg

- (1) Pagulasele antakse elamisluba kolmeks aastaks.
- (2) Täiendava kaitse saajale antakse elamisluba üheks aastaks.

§ 39. Elamisloa pikendamine

(1) Politsei- ja Piirivalveamet võib pikendada pagulasele antud elamisluba kolmeks aastaks, kui asjaolud, mis tingisid elamisloa andmise, ei ole ära langenud ega esine elamisloa kehtetuks tunnistamise aluseks olevat asjaolu.

[RT I, 21.12.2013, 1- jõust. 22.12.2013]

(2) Politsei- ja Piirivalveamet võib pikendada täiendava kaitse saajale antud elamisluba kaheks aastaks, kui asjaolud, mis tingisid elamisloa andmise, ei ole ära langenud ega esine elamisloa kehtetuks tunnistamise aluseks olevat asjaolu.

[RT I, 21.12.2013, 1- jõust. 22.12.2013]

§ 40. Elamisloa andmisest keeldumine

Politsei- ja Piirivalveamet ei anna elamisluba taotlejale:

- 1) käesoleva seaduse §-s 21 sätestatud juhul;
- 2) käesoleva seaduse §-s 22 sätestatud juhul;
- 3) kui ta on Eestis toime pannud esimese astme kuriteo või ta ohustab muul viisil riigi julgeolekut, ühiskondlikku turvalisust või avalikku korda.

§ 41. Elamisloa andmise ja andmisest keeldumise otsus

(1) Pärast varjupaigataotluse läbivaatamist teeb Politsei- ja Piirivalveamet kirjaliku põhjendatud otsuse anda taotlejale elamisluba või keelduda elamisloa andmisest.

(2) Elamisloa andmisest keeldumise korral tehakse sama otsusega välismaalasele lahkumisettekirjutus.

(3) Elamisloa andmisest keeldumise otsuse ja sellega tehtud lahkumisettekirjutuse võib vaidlustada halduskohtus kümne päeva jooksul otsuse teatavaks tegemise päevast arvates. Nimetatud otsust ja lahkumisettekirjutust ei saa vaidlustada vaidemenetluse korras.

§ 42. Elamisloa andmisest keeldumise otsuses tehtud lahkumisettekirjutuse sundtäitmine

(1) Elamisloa andmisest keeldumise otsuses tehtud lahkumisettekirjutus sundtäidetakse väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduses sätestatud korras.

(2) Elamisloa andmisest keeldumise otsuse ja sellega tehtud lahkumisettekirjutuse vaidlustamise korral halduskohtus ei kuulu lahkumisettekirjutus sundtäitmisele enne esimese astme halduskohtu otsuse tegemist.

(3) Kui on põhjendatud alus arvata, et välismaalane ei täida elamisloa andmisest keeldumise otsuses tehtud lahkumisettekirjutust vabatahtlikult, paigutatakse ta halduskohtu loal kinnipidamiskeskusesse kuni väljasaatmiseni.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

§ 43. Elamisloa kehtetuks tunnistamine

(1) Politsei- ja Piirivalveamet tunnistab välismaalasele antud tähtajalise elamisloa kehtetuks, kui:

- 1) välismaalase suhtes ilmneb pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundi kehtetuks tunnistamise aluseks olev asjaolu;
- 2) välismaalase suhtes ilmneb elamisloa andmisest või pikendamisest keeldumise aluseks olev asjaolu;
- 3) välismaalane ohustab riigi julgeolekut, ühiskondlikku turvalisust või avalikku korda.

(2) Välismaalasele, kellele on antud elamisluba pagulasseisundi alusel, võib elamisloa kehtetuks tunnistamise korral elamisloa andmise aluse äralangemise tõttu anda tema esitatud elamisloa taotluse alusel elamisloa täiendava kaitse seisundi alusel, kui ei esine elamisloa andmisest keeldumise aluseks olevaid asjaolusid.

(3) Välismaalasele, kelle elamisluba tunnistatakse kehtetuks, tehakse lahkumissetekirjutus väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduses sätestatud korras.

§ 44. Pikaajalise elaniku elamisloa andmine

Välismaalasele, kellele on antud tähtajaline elamisluba, antakse pikaajalise elaniku elamisluba välismaalaste seaduses sätestatud alustel ja korras.
[RT I 2006, 21, 159- jõust. 01.07.2006]

§ 45. Elamisluba omava välismaalase Eestis töötamine

Välismaalane, kellele on antud elamisluba käesoleva seaduse alusel, võib Eestis töötada samadel õigusaktides sätestatud alustel kui Eesti alaline elanik.
[RT I, 23.03.2015, 1- jõust. 02.04.2015]

§ 46. Rahvusvahelise kaitse saanud välismaalase perekonnaliikme elamisluba

(1) Kui välismaalasele on antud elamisluba käesoleva seaduse §-s 37 sätestatud alusel, annab Politsei- ja Piirivalveamet käesoleva seaduse §-s 7 nimetatud perekonnaliikmele perekonnaliikme elamisloa.

(2) Kui välismaalase perekonnaliige vajab rahvusvahelist kaitset, antakse talle koos perekonnaliikme elamisloaga ka rahvusvaheline kaitse samal alusel ja sama kehtivusajaga kui välismaalasele.

(3) Perekonnaliikme elamisluba pikendatakse samaks kehtivusajaks kui välismaalase elamisluba.

(4) Kui elamisloa pikendamisel ilmneb, et perekonnaliige, kellele on antud lisaks perekonnaliikme elamisloale ka rahvusvaheline kaitse, ei vaja enam rahvusvahelist kaitset, pikendatakse tema elamisluba, ilma et sellega kaasneks rahvusvaheline kaitse.

(5) Perekonnaliige peab elamisloa taotluse esitama esimesel võimalusel, kuid mitte hiljem kui kuue kuu möödumisel välismaalasele elamisloa andmisest.

(6) Kui perekonna taasühinemine on võimalik muus riigis, võib Politsei- ja Piirivalveamet nõuda, et perekonnaliikme elamisloa taotlemisel peab välismaalasel, kelle juurde elama tahetakse asuda, olema püsiv legaalne sissetulek, mis tagab perekonna ülalpidamise Eestis, perekonnal peab olema tegelik eluruum Eestis ning välismaalase perekonnaliige peab omama kehtivat tervisekindlustuslepingut, mis tagaks tema haigusest või vigastusest tingitud ravikulude tasumise elamisloa kehtivusajal.

(7) Kui perekonnaliige esitab elamisloa taotluse hiljem kui käesoleva paragrahvi lõikes 5 sätestatud tähtajal, võib Politsei- ja Piirivalveamet nõuda käesoleva paragrahvi lõikes 6 sätestatud tingimuste täitmist. Tingimuste täitmata jätmise korral võib Politsei- ja Piirivalveamet keelduda perekonnaliikmele elamisloa andmisest.

(8) Perekonnaliikmele elamisloa andmisest või selle pikendamisest keeldutakse või elamisluba tunnistatakse kehtetuks:

- 1) kui perekonnaliige ohustab riigi julgeolekut, ühiskondlikku turvalisust või avalikku korda;
- 2) käesoleva seaduse § 22 lõikes 1 või 3 sätestatud juhul või
- 3) kui perekonna taasühinemine on võimalik muus riigis ning käesoleva paragrahvi lõikes 6 sätestatud tingimused ei ole täidetud.

(9) Perekonnaliikmele antud elamisloa suhtes kohaldatakse järgmisi lisatingimusi:

- 1) tähtajalise elamisloa kehtivusaeg ei tohi ületada välismaalase tähtajalise elamisloa kehtivusaega;
- 2) tähtajalise elamisloa pikendamisest keeldutakse, kui välismaalasele antud tähtajalist elamisluba ei pikendata;
- 3) tähtajaline elamisluba tunnistatakse kehtetuks samaaegselt välismaalase elamisloa kehtetuks tunnistamisega ja
- 4) tähtajaline elamisluba tunnistatakse kehtetuks, kui elamisloa andmise aluseks olnud asjaolu on ära langenud.

(10) Kui perekonnaliige on saanud perekonnaliikme elamisloa ja elamisloa andmise aluseks olnud asjaolu on ära langenud, kuid tema Eestist lahkuma kohustamine oleks ilmselgelt liiga koormav, võib talle anda välismaalaste seaduses sätestatud asjaoludel ja tingimustel vastavalt elamisloa elama asumiseks abikaasa juurde või elamisloa elama asumiseks lähedase sugulase juurde.

(11) Alaealise lapse elamisluba ei või kehtetuks tunnistada ega keelduda selle pikendamisest, kui see ei ole kooskõlas lapse õiguste ja huvidega.

(12) Kui välismaalasele anti elamisluba kui alaealisele lapsele, siis ei kohaldata pärast tema täisealiseks saamist tema suhtes käesoleva paragrahvi lõiget 9.

(13) Välismaalasel, kelle juurde elama asumiseks perekonnaliikmele elamisloa antakse, on välismaalaste seaduses sätestatud kutsuja kohustused. Kui välismaalane on saatjata alaealine, ei ole tal kutsuja kohustusi enne täisealiseks saamist.

(14) Kui perekonnaliikmele antud elamisloa kehtivus lõpeb ja perekonnaliige on esitanud uue elamisloa taotluse välismaalaste seaduses või käesolevas seaduses sätestatud alusel, on tal lubatud riigis viibida kuni tema elamisloa taotluse suhtes otsuse tegemiseni.

(15) Kui perekonnaliikme poolt esitatud elamisloa taotlus on ilmselgelt alusetu või on alust arvata, et see on esitatud riigist lahkumise kohustuse edasilükkamiseks või täitmata jätmiseks, ei pea võimaldama perekonnaliikmel riigis viibida kuni tema elamisloa taotluse suhtes otsuse tegemiseni.

(16) Käesoleva paragrahvi lõikes 15 nimetatud juhul tehakse perekonnaliikmele väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduses sätestatud korras ettekirjutus Eestist lahkumiseks ja see võidakse kohe sundtäita.
[RT I 2010, 3, 4- jõust. 01.10.2010]

§ 47. Varjupaiga ja elamisloa taotluse vorm ja selles esitatavad andmed ning elamisloa vorm ja elamisloa andmise korraldamine

(1) Pagulase, täiendava kaitse saaja ja tema perekonnaliikme elamisloa vormistatakse elamisloa andmise või pikendamise otsuse andmete alusel elamisloa andmete kandmise teel elamisloakaardile.
[RT I, 09.12.2010, 1- jõust. 01.01.2011]

(1¹) Kui pagulasele, täiendava kaitse saajale ja tema perekonnaliikmele on antud elamisloa, on nad kohustatud esitama elamisloakaardi taotluse ja nad daktüloskopeeritakse elamisloakaardi taotluse menetluse käigus.
[RT I, 09.12.2010, 1- jõust. 01.01.2011]

(2) Pagulase ja täiendava kaitse saaja ning tema perekonnaliikme elamisloa taotlemise, andmise ja pikendamise ning kehtetuks tunnistamise korra, elamisloa taotlemisel esitatavate tõendite ja andmete loetelu ning elamisloa andmete elamisloakaardile kandmise korra kehtestab [Vabariigi Valitsus](#)määrusega.
[RT I, 09.12.2010, 1- jõust. 01.01.2011]

(3) Varjupaiga ja elamisloa ning elamisloa pikendamise taotluse vormi kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

§ 47¹. Välismaalase suunamine kohanemisprogrammis osalemisse

(1) Politsei- ja Piirivalveamet suunab välismaalase, kellele on käesoleva seaduse alusel antud elamisloa või kelle elamisloa on pikendatud, osalema kohanemisprogrammis.

(2) Kohanemisprogrammi välismaalastele, kellele käesoleva seaduse alusel on elamisloa antud või kelle elamisloa on pikendatud, kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

(3) Valdkonna eest vastutav minister võib kohanemisprogrammis sätestatud ülesande täitmiseks sõlmida olenevalt ülesande olemusest tsiviilõigusliku või halduslepingu halduskoostöö seaduses sätestatud korras.
[RT I, 23.03.2015, 1- jõust. 01.08.2015]

4. jagu

Pagulasseisundi ja täiendava kaitse seisundi lõppemine ja kehtetuks tunnistamine

§ 48. Pagulasseisundi ja täiendava kaitse seisundi lõppemine

(1) Pagulasseisund lõpeb, kui:

- 1) välismaalane on vabatahtlikult võtnud uuesti vastu oma kodakondsusjärgse riigi kaitse;
- 2) välismaalane vabatahtlikult taotleb varem kaotatud kodakondsuse taastamist;
- 3) välismaalane taotleb mõne muu riigi kui Eesti kodakondsust ja saab sellelt riigilt kaitse;
- 4) välismaalane pöördub vabatahtlikult tagasi päritoluriiki;
- 5) ei esine enam pagulasena tunnustamise asjaolusid;
- 6) välismaalane põhjendamatult keeldub pöördumast tagasi päritoluriiki, kus teda ei ähvarda enam tagakiusamine.

(2) Täiendava kaitse seisund lõpeb, kui:

- 1) ei esine enam täiendava kaitse aluseks olevaid asjaolusid;
- 2) täiendava kaitse aluseks olevad asjaolud on muutunud niivõrd, et kaitse rakendamine ei ole enam vajalik.

(3) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 6 ja lõikes 2 sätestatud juhul veendub Politsei- ja Piirivalveamet, et demokraatlik olukord päritoluriigis ei ole ajutine ning välismaalast ei ähvarda seal reaalne tagakiusamine või tõsine oht.

§ 49. Pagulasseisundi ja täiendava kaitse seisundi kehtetuks tunnistamine

(1) Politsei- ja Piirivalveamet teavitab välismaalast tema pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundi kehtetuks tunnistamise menetluse alustamisest ja selle alustamise põhjustest ning annab välismaalasele võimaluse esitada omapoolseid vastuväiteid.

(2) Politsei- ja Piirivalveamet tunnistab pagulasseisundi kehtetuks:

- 1) käesoleva seaduse § 48 lõikes 1 sätestatud juhul;
- 2) kui ilmneb käesoleva seaduse § 22 lõikes 1 nimetatud asjaolu;
- 3) kui välismaalane on esitanud teadvalt ebaõigeid andmeid või andnud ebaõigeid seletusi või on teadvalt jätnud esitamata andmeid või andmata seletusi, mis olid tema varjupaigataotluse menetlemisel olulise tähtsusega, lähtudes konkreetsest välismaalasest ja tema juhtumist.

(3) Politsei- ja Piirivalveamet võib pagulasseisundi kehtetuks tunnistada, kui:

- 1) on põhjendatud alus pidada välismaalast ohtlikuks riigi julgeolekule;
- 2) välismaalase suhtes on jõustunud süüdimõistev kohtuotsus eriti raskest kuriteost ja ta on seetõttu ühiskonnaohtlik.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 ja käesoleva seaduse § 22 lõike 1 punktides 3–5 sätestatud juhtudel võib Politsei- ja Piirivalveamet pagulasseisundi kehtetuks tunnistada ka siis, kui vastavat põhjendatud alust kinnitav otsus ei ole jõustunud.

(5) Pagulasseisundi kehtetuks tunnistamisel käesoleva paragrahvi lõigetes 3 ja 4 sätestatud juhtudel tagatakse välismaalasele Genfi konventsiooni artiklites 3, 4, 16, 22 ja 31–33 ettenähtud õigused.

(6) Politsei- ja Piirivalveamet tunnistab täiendava kaitse seisundi kehtetuks:

- 1) käesoleva seaduse § 48 lõikes 2 sätestatud juhul;
- 2) kui ilmneb käesoleva seaduse § 22 lõike 3 punktides 1–4 nimetatud asjaolu;
- 3) kui välismaalane on esitanud teadvalt ebaõigeid andmeid või andnud ebaõigeid seletusi või on teadvalt jätnud esitamata andmeid või andmata seletusi, mis olid tema varjupaigataotluse menetlemisel olulise tähtsusega.

(7) Politsei- ja Piirivalveamet võib täiendava kaitse seisundi kehtetuks tunnistada, kui ilmneb käesoleva seaduse § 22 lõike 3 punktis 5 nimetatud asjaolu.

(8) Pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundi kehtetuks tunnistamise otsuse võib vaidlustada halduskohtus kümne päeva jooksul otsuse teatavaks tegemise päevast arvates. Kumbagi nimetatud otsust ei saa vaidlustada vaidemenetluse korras.

§ 50. Pagulase välja- või tagasisaatmise lubamatus

(1) Politsei- ja Piirivalveamet ei saada pagulast välja ega tagasi riiki, kus tema elu või vabadus on ohus mingisse rassi, rahvusesse või usku või sotsiaalsesse gruppi kuulumise või poliitiliste veendumuste tõttu.

(2) Politsei- ja Piirivalveamet võib käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatut kohaldamata välismaalase välja või tagasi saata juhul, kui:

- 1) on põhjendatud alus pidada välismaalast ohtlikuks riigi julgeolekule;
- 2) välismaalase suhtes on jõustunud süüdimõistev kohtuotsus eriti raskest kuriteost ja ta on seetõttu ühiskonnaohtlik.

5. jagu Varjupaigataotleja tunnistus

§ 51. Varjupaigataotleja tunnistus

(1) Politsei- ja Piirivalveamet annab taotlejale kolme päeva jooksul, arvates varjupaigataotluse esitamisest, varjupaigataotleja tunnistuse, mis tõendab, et välismaalane taotleb Eestis varjupaika.

[RT I, 23.03.2015, 1- jõust. 02.04.2015]

(2) Taotleja, kes viibib väljaspool varjupaigataotlejate majutuskeskust, on kohustatud Politsei- ja Piirivalveameti ja Kaitsepolitsei ameti nõudmisel esitama tunnistuse selle kontrollimiseks ning taotleja isiku tuvastamiseks.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(3) Politsei- ja Piirivalveamet tunnistab varjupaigataotleja tunnistuse kehtetuks järgmistel juhtudel:

- 1) varjupaigamenetluse lõppemise korral;

- 2) kui dokument või selles sisalduv kanne või andmed on ebaõiged;
- 3) kui dokument on muutunud kasutamiskõlbmatuks või selles sisalduv kanne loetamatuks;
- 4) dokumendi kasutaja surma korral;
- 5) dokumendi kaotsimineku või hävimise korral.

(4) Politsei- ja Piirivalveamet ei tunnista varjupaigataotleja tunnistust kehtetuks kuni varjupaigataotluse tagasilükkamise või elamisloa andmisest keeldumise otsuses tehtud lahkumisettekirjutuse sundtäitmiseni.

(5) Varjupaigataotleja tunnistuse kehtetuks tunnistamise puhul võtab Politsei- ja Piirivalveamet selle võimaluse korral välismaalaselst ära.

(6) Varjupaigataotleja tunnistuse vormi ja sellele kantavate andmete loetelu kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

3. peatükk **AJUTINE KAITSE**

1. jagu **Ajutise kaitse kohaldamine ja ajutise kaitse tähtaeg**

§ 52. Ajutise kaitse kohaldamise otsustamine

(1) Ümberasustatud välismaalaste massilise sisserände olemasolu tõdeb ja ajutise kaitse kohaldamise vajaduse otsustab Euroopa Liidu Nõukogu.

(2) Vabariigi Valitsus otsustab ümberasustatud välismaalaste Eestisse vastuvõtmise ohupiirkonnast või Euroopa Liidu liikmesriigist pädevate valitsusasutuste ettepanekul. Vabariigi Valitsus võib otsustada, et Eestis viibivatele varjupaigataotlejatele, kes kuuluvad käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud otsusega hõlmatud välismaalaste kategooriasse, kohaldatakse ajutist kaitset.

(3) Vabariigi Valitsuse otsuse alusel kohaldatakse ajutist kaitset selles otsuses nimetatud välismaalastele, kui ei esine ajutise kaitse kohaldamisest keeldumise alust.

(4) Pärast käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud otsuse tegemist juhendatakse hädaolukorra seaduses sätestatud hädaolukordade lahendamise korraldusest.

22.01.2016 13:13

Veaparandus - Parandatud ilmne ebatäpsus, lisatud sõna "juhendatakse" tulenevalt RT I 2009, 39, 262 avaldatud muudatusest, Riigi Teataja seaduse § 10 lõike 4 alusel.
[RT I 2009, 39, 262- jõust. 24.07.2009]

§ 53. Ajutise kaitse tähtaeg

(1) Ajutise kaitse tähtaeg on üks aasta.

(2) Kui Euroopa Liidu Nõukogu ei lõpeta ajutise kaitse tähtaega, võidakse seda pikendada kuue kuu kaupa kuni ühe aasta võrra.

(3) Kui ajutise kaitse kohaldamine on jätkuvalt põhjendatud, võib Euroopa Liidu Nõukogu käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatud tähtaegu pikendada kuni ühe aasta võrra.

2. jagu **Ajutise kaitse menetlus ja elamisluba**

[RT I, 02.07.2013, 3- jõust. 01.09.2013]

§ 54. Ajutise kaitse alusel elamisloa taotlemine

(1) Ajutise kaitse saaja esitab elamisloa taotluse Politsei- ja Piirivalveametile viivitamatult pärast Eestisse saabumist.

(2) Kui piiripunktis viibival ajutise kaitse saajal puudub välismaalaste seaduses sätestatud seaduslik alus Eestisse saabumiseks ning ta soovib taotleda Eestis ajutise kaitse alusel elamisluba, esitab ajutise kaitse saaja ajutise kaitse alusel elamisloa taotluse viivitamatult Politsei- ja Piirivalveametile.

[RT I 2009, 62, 405- jõust. 01.01.2010]

(3) Politsei- ja Piirivalveameti poolt ebaseaduslikult piiriületamiselt vahetult tabatud ajutise kaitse saaja, kes soovib taotleda Eestis ajutise kaitse alusel elamisloa, esitab ajutise kaitse alusel elamisloa taotluse Politsei- ja Piirivalveametile.

[RT I 2009, 62, 405- jõust. 01.01.2010]

(4) Elamisloa taotlus tuleb esitada isiklikult.

(4¹) Elamisloa taotluses esitab ajutise kaitse saaja käesoleva seaduse § 5 lõikes 2 nimetatud asjaolude esinemise tuvastamiseks muu hulgas andmed oma usu ja rahvuse kohta. Perekonna taasühinemise õiguse tuvastamiseks esitab taotleja andmed perekondlike sidemete, sealhulgas elukaaslase kohta.

[RT I 2007, 19, 92- jõust. 11.03.2007]

(5) Ajutise kaitse saaja on kohustatud esitama pärast elamisloa taotluse esitamist järgmised dokumendid, kui tal need on:

- 1) isikut ja kodakondsust tõendavad dokumendid ning muud dokumendid, mis võivad aidata kaasa isikusamasuse ja kodakondsuse tuvastamisele;
- 2) viisad ja elamisload või elamisloast keeldumise otsused ja nende alusdokumendid ning muud piiriületusi tõendavad dokumendid;
- 3) perekondlikke suhteid tõendavad dokumendid.

(6) [Kehtetu -RT I, 18.04.2013, 2- jõust. 28.04.2013]

(7) [Kehtetu -RT I, 18.04.2013, 2- jõust. 28.04.2013]

(8) Politsei- ja Piirivalveamet annab ajutise kaitse saajale elamisloa menetlemise ajaks tõendi, mis kinnitab, et tema elamisloa taotlus on menetluses.

[RT I 2009, 62, 405- jõust. 01.01.2010]

§ 55. Elamisloa andmine ja selle pikendamine

(1) Politsei- ja Piirivalveamet annab tähtajalise elamisloa välismaalasele, kelle suhtes kohaldatakse ajutist kaitset.

(2) Politsei- ja Piirivalveamet pikendab käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud elamisloa vormikohase taotluse alusel vastavalt käesoleva seaduse § 53 lõikes 2 nimetatud otsusele, kui ei esine elamisloa kehtetuks tunnistamise aluseks olevat asjaolu.

§ 56. Elamisloa kehtivusaeg

Käesoleva seaduse § 55 lõikes 1 nimetatud elamisloa antakse ajutise kaitse kehtivusajaks, kuid mitte kauemaks kui kolmeks aastaks.

§ 57. Ajutise kaitse kohaldamisest keeldumine ja elamisloa andmisest või pikendamisest keeldumine

(1) Politsei- ja Piirivalveamet keeldub ajutise kaitse kohaldamisest ning ei anna elamisloa välismaalasele ega pikenda seda välismaalasel:

- 1) kelle puhul on põhjendatud alus arvata, et ta on toime pannud seaduses või rahvusvahelistes õigusaktides sätestatud rahu- või inimsusvastase või sõjakuriteo;
- 2) kelle puhul on põhjendatud alus arvata, et ta on enne ajutist kaitset saava välismaalase Eestisse vastuvõtmist väljaspool Eestit toime pannud raske mittepoliitilise kuriteo;
- 3) kelle puhul on põhjendatud alus arvata, et ta on süüdi Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni eesmärkide ja põhimõtete vastuolus oleva teo toimepanemises;
- 4) kelle puhul on kahtlus, et tema Eestisse saabumine võib ohustada riigi julgeolekut;
- 5) kes on lõplikult süüdi mõistetud raske kuriteo toimepanemises ja kes ohustab ühiskondlikku turvalisust;
- 6) kes ei ole ajutise kaitse saaja.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud aluste kohaldamisel lähtub Politsei- ja Piirivalveamet proportsionaalsuse põhimõttest ning arvestab konkreetse välismaalase tegusid.

(3) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 2 nimetatud raske mittepoliitilise kuriteona käsitatakse muu hulgas väidetavalt poliitilisel eesmärgil toime pandud eriti jõhkrat tegu. Seda sätet kohaldatakse kuriteo täideviija ja osavõtja suhtes.

(4) Ajutise kaitse saajale, kellele keeldutakse elamisloa andmast või kelle elamisloa keeldutakse pikendamast, tehakse lahkumisettekirjutus väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduses sätestatud korras.

(5) Ajutise kaitse andmisest keeldumise ja elamisloa andmisest keeldumise või elamisloa pikendamisest keeldumise otsuse peale võib kümne päeva jooksul otsuse teatavaks tegemise päevast arvates esitada kaebuse halduskohtule. Nimetatud otsuseid ei saa vaidlustada vaidemenetluse korras.

§ 58. Elamisloa kehtetuks tunnistamine

(1) Politsei- ja Piirivalveamet tunnistab ajutise kaitse saaja elamisloa kehtetuks, kui:

- 1) ajutise kaitse tähtaeg lõpeb;
- 2) ajutise kaitse saaja viiakse teise Euroopa Liidu liikmesriiki;
- 3) ajutise kaitse saaja asub oma vabal tahtel elama mõnda muusse riiki;
- 4) ajutise kaitse saaja suhtes ilmneb käesoleva seaduse §-s 57 sätestatud elamisloa andmisest ja selle pikendamisest keeldumise aluseks olev asjaolu.

(2) Ajutise kaitse saajale, kelle elamisluba tunnistatakse kehtetuks, tehakse lahkumisettekirjutus väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduses sätestatud korras, kui nimetatud välismaalane ei ole esitanud elamisloa taotlust välismaalaste seaduses või käesoleva seaduse 2. peatükis sätestatud korras.

§ 59. Ajutise kaitse saaja perekonnaliikme elamisluba

(1) Politsei- ja Piirivalveamet annab ajutise kaitse saaja, kellele on antud elamisluba, perekonnaliikmele samal alusel ja sama kehtivusajaga elamisloa kui ajutise kaitse saajale.

(2) Ajutise kaitse saaja perekonnaliikme (edaspidi selles paragrahvis *perekonnaliige*) elamisluba pikendatakse samadel alustel ja samaks kehtivusajaks kui ajutise kaitse saaja elamisluba.

(3) Politsei- ja Piirivalveamet ei anna elamisluba perekonnaliikmele ega pikenda seda temal käesoleva seaduse § 57 lõikes 1 ja § 58 lõikes 1 sätestatud juhul.

(4) Politsei- ja Piirivalveamet tunnistab perekonnaliikme elamisloa kehtetuks, kui:

- 1) ajutise kaitse saaja elamisluba tunnistatakse kehtetuks;
- 2) ilmneb käesoleva seaduse § 58 lõike 1 punktides 2–4 nimetatud elamisloa kehtetuks tunnistamise alus.

(5) Perekonnaliikmele, kelle elamisluba tunnistatakse kehtetuks, tehakse lahkumisettekirjutus väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduses sätestatud korras, kui nimetatud välismaalane ei ole esitanud elamisloa taotlust välismaalaste seaduses või käesoleva seaduse 2. peatükis sätestatud korras.

§ 60. Ajutise kaitse alusel esitatava elamisloa taotluse vorm ja selles esitatavad andmed ning elamisloa vorm ja elamisloa andmise korraldamine

(1) Ajutise kaitse saaja ja tema perekonnaliikme elamisluba vormistatakse elamisloa andmise või pikendamise otsuse andmete alusel elamisloa andmete kandmise teel elamisloakaardile.
[RT I, 09.12.2010, 1- jõust. 01.01.2011]

(1¹) Kui ajutise kaitse saajale ja tema perekonnaliikmele on antud elamisluba, on nad kohustatud esitama elamisloakaardi taotluse ja nad daktüloskopeeritakse elamisloakaardi taotluse menetluse käigus.
[RT I, 09.12.2010, 1- jõust. 01.01.2011]

(2) Ajutise kaitse saaja ja tema perekonnaliikme elamisloa taotlemise, andmise ja pikendamise ning kehtetuks tunnistamise korra, elamisloa taotlemisel esitatavate tõendite ja andmete loetelu ning elamisloa andmete elamisloakaardile kandmise korra kehtestab [Vabariigi Valitsus](#) määrusega.
[RT I, 09.12.2010, 1- jõust. 01.01.2011]

(3) Ajutise kaitse alusel esitatava elamisloa taotluse ja elamisloa pikendamise taotluse vormi kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

§ 61. Töötamine

[RT I, 02.07.2013, 3- jõust. 01.09.2013]

Ajutise kaitse saaja ja tema perekonnaliige, kellele on antud elamisluba ajutise kaitse alusel, võivad Eestis töötada välismaalaste seaduses sätestatud tingimustel.

3. jagu

Ajutise kaitse alusel elamisloa taotleja vastuvõtmine

§ 62. Ajutise kaitse alusel elamisloa taotleja viibimine kindlaks määratud kohas

(1) Ajutise kaitse alusel elamisloa taotleja (edaspidi selles peatükis *elamisloa taotleja*) on kohustatud elamisloa menetlemise ajal elama varjupaigataotlejate majutuskeskuses või Sotsiaalministeeriumi määratud kohas.
[RT I, 21.12.2013, 1- jõust. 22.12.2013]

(2) Väljaspool varjupaigataotlejate majutuskeskust või Sotsiaalministeeriumi määratud kohta võib elamisloa taotleja elada Politsei- ja Piirivalveameti kirjalikul loal, kui:

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

- 1) elamisloa taotleja majutamise ja ülalpidamise tagab Eestis seaduslikult elav isik;
- 2) elamisloa taotlejal on piisavalt rahalisi vahendeid enda majutamise ja ülalpidamise tagamiseks;
- 3) elamisloa taotleja elamine väljaspool varjupaigataotlejate majutuskeskust või Sotsiaalministeeriumi määratud kohta on vajalik tema turvalisuse tagamiseks.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(3) Käesoleva paragrahvi lõike 2 punktides 1 ja 2 nimetatud asjaolusid on elamisloa taotleja kohustatud tõendama.

(4) Politsei- ja Piirivalveamet võtab elamisloa taotlejalt käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud loa ära, kui loa andmise aluseks olevad asjaolud on ära langenud.

(5) Elamisloa taotleja, kes elamisloa menetlemise ajal elab varjupaigataotlejate majutuskeskuses, on kohustatud järgima käesoleva seaduse § 34 lõiget 5 ja 6 sätestatud.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(6) Elamisloa taotlejat võib halduskohtuniku loal kinni pidada ja kohustada kinnipidamiskeskuses viibima järgmistel juhtudel:

- 1) elamisloa taotleja on korduvalt või tõsiselt rikkunud varjupaigataotlejate majutuskeskuse või Sotsiaalministeeriumi määratud koha sisekorraeskirju;
- 2) elamisloa taotleja viibimine kinnipidamiskeskuses on vajalik riigi julgeoleku ja avaliku korra kaitsmise huvides.

[RT I, 21.12.2013, 1- jõust. 22.12.2013]

§ 63. Saatjata alaealise elamisloa taotleja Eestis viibimise tingimused

[Kehtetu -RT I, 18.04.2013, 2- jõust. 28.04.2013]

§ 64. Elamisloa taotleja rahaline toetus ja selle määrad

(1) Käesoleva seaduse § 32 lõike 1 punktis 2 sätestatud varjupaigataotlejate majutuskeskuse poolt pakutavad teenused, välja arvatud varustamine esmavajalike riietus- ja muude tarbeesemetega, võib asendada rahalise toetusega käesoleva paragrahvi lõiget 3 ja 4 sätestatud määras.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(2) Väljaspool varjupaigataotlejate majutuskeskust või Sotsiaalministeeriumi määratud kohta käesoleva seaduse § 62 lõike 2 punktide 1 ja 2 alusel elavale elamisloa taotlejale ei maksta rahalist toetust ega võimaldata varjupaigataotlejate majutuskeskuse poolt § 32 lõike 1 punktide 1 ja 2 alusel pakutavaid teenuseid.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(3) Elamisloa taotlejale makstav rahaline toetus on võrdne kehtiva minimaalsetest tarbimiskulutustest lähtuva toimetulekupiiriga.

(4) Perekonna teise ja iga järgmise täisealise liikme toetuse suurus on 80 protsenti perekonna esimese liikme toetuse suuruselt. Perekonna iga alaealise liikme toetuse suurus on võrdne perekonna esimese liikme toetuse suurusega. Toetust makstakse üksnes Eestis viibivale perekonnaliikmele.

[RT I, 04.07.2014, 13- jõust. 01.01.2015]

(5) Varjupaigataotlejate majutuskeskuses elavale elamisloa taotlejale makstav toetus hädapärasteks pisikulutusteks moodustab 10 protsenti käesoleva paragrahvi lõikes 3 sätestatud määrast.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

4. jagu

Perekondade taasühendamine, üleviimine teise riiki, reisiluba ning tagasivõtmine

§ 65. Perekondade taasühendamine

(1) Politsei- ja Piirivalveamet otsustab perekondade, kes lahutati massilise sisserände asjaoludel, taasühendamise, lähtudes järgmistest asjaoludest:

1) kui perekonnaliikmed saavad ajutist kaitset erinevates Euroopa Liidu liikmesriikides, arvestatakse käesoleva seaduse § 7 lõike 4 punktides 1 ja 2 nimetatud perekonnaliikmete taasühendamisel nende perekonnaliikmete tahtega;

2) kui perekonnaliikmed saavad ajutist kaitset erinevates Euroopa Liidu liikmesriikides, võidakse käesoleva seaduse § 7 lõike 4 punktis 3 nimetatud perekonnaliikmed taasühendada, võttes iga üksikjuhtumi puhul arvesse konkreetseid asjaolusid;

3) kui välismaalane saab ajutist kaitset Eestis ning käesoleva seaduse § 7 lõike 4 punktis 1 või 2 nimetatud perekonnaliige ei viibi Eestis, võimaldatakse nendel ühineda Eestis;

4) kui välismaalane saab ajutist kaitset Eestis ning käesoleva seaduse § 7 lõike 4 punktis 3 nimetatud perekonnaliige ei viibi Eestis, võidakse nad taasühendada Eestis, võttes arvesse iga üksikjuhtumi puhul konkreetseid asjaolusid.

(2) Perekondade taasühendamisel arvestatakse eelkõige alaealise õiguste ja huvidega.

(3) Perekondade taasühendamisest keeldumise otsuse peale võib kümne päeva jooksul otsuse teatavaks tegemise päevast arvates esitada kaebuse halduskohtule. Nimetatud otsust ei saa vaidlustada vaidemenetluse korras.

§ 66. Üleviimine teise riiki

Välismaalase üleviimisel teise riiki tunnustatakse elamisloba kehtetuks ning lõpevad ajutise kaitsega seotud Eesti-poolsed kohustused selle välismaalase suhtes.

§ 67. Reisiluba

(1) Politsei- ja Piirivalveamet annab ajutise kaitse saajale, kes viiakse Eestist teise Euroopa Liidu liikmesriiki, reisiloa.

(2) Reisiloa vormi ja sellele kantavate andmete loetelu kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

§ 68. Tagasivõtmine

Kui välislepingus ei ole sätestatud teisiti, on Eesti kohustatud tagasi võtma ajutise kaitse saaja, kellel on kehtiv Eesti poolt väljaantud elamisloba ja kes viibib ebaseaduslikult teises Euroopa Liidu liikmesriigis või kes on ebaseaduslikult sisenenud teise Euroopa Liidu liikmesriiki.

5. jagu

Ajutine kaitse ja varjupaigamenetlus

§ 69. Ajutine kaitse ja varjupaigamenetlus

(1) Ajutise kaitse saajal on igal ajal õigus esitada varjupaigataotlus.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud varjupaigataotlus võetakse menetlusse, kuid selle menetlemine peatatakse. Varjupaigataotluse menetlust jätkatakse kolm kuud enne ajutise kaitse kehtivusaja lõppemist välismaalase soovi alusel. Kui välismaalane ei soovi varjupaigataotluse menetlemise jätkamist või kui välismaalane on Eestist lahkunud, siis varjupaigamenetlus lõpetatakse.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud varjupaigataotlust võidakse menetleda ajutise kaitse kehtivusajal, kui selleks on mõjuv põhjus.

(4) Ajutise kaitse kehtivusajal kohaldatakse üksnes käesolevas peatükis sätestatud, olenemata asjaolust, et ajutise kaitse saaja on esitanud varjupaigataotluse. Pärast ajutise kaitse lõppemist kohaldatakse käesoleva seaduse 2. peatükis sätestatud, kui välismaalane esitab või on esitanud varjupaigataotluse.

(5) Politsei- ja Piirivalveamet võtab menetlusse ja menetleb varjupaigataotlust, mille on esitanud Eestis viibiv ajutise kaitse saaja.

6. jagu

Ajutise kaitse lõppemine ja tagasipöördumine

§ 70. Ajutise kaitse lõppemine

(1) Ajutine kaitse lõpeb:

- 1) maksimaalse kaitsetähtaja lõppemisel või
- 2) mis tahes ajal vastavalt Euroopa Liidu Nõukogu otsusele.

(2) Kui ajutise kaitse saaja viiakse üle teise Euroopa Liidu liikmesriiki, lõpevad ajutise kaitsega seotud Eesti-poolsed kohustused nimetatud välismaalase suhtes.

(3) Ajutise kaitse lõppedes tunnistab Politsei- ja Piirivalveamet elamisloa kehtetuks.

§ 71. Välismaalase Eestis viibimine pärast ajutise kaitse lõppemist

(1) Ajutise kaitse lõppedes on ajutise kaitse saaja ja tema perekonnaliikme Eestis viibimine seaduslik käesoleva seaduse 2. peatükis või välismaalaste seaduses sätestatud korras esitatud elamisloa taotluse läbivaatamise ajal.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud elamisloa taotlus tuleb esitada hiljemalt kolm kuud enne käesoleva seaduse §-s 56 nimetatud elamisloa kehtivusaja lõppemist.

(3) Pärast ajutise kaitse lõppemist ja elamisloa kehtetuks tunnistamist on välismaalane kohustatud Eestist lahkuma ning talle tehakse lahkumisetekirjutus väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduses sätestatud korras, kui välismaalane ei ole esitanud käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud elamisloa taotlust või varjupaigataotlust või ei esine käesoleva seaduse §-s 72 sätestatud tagasisaatmise edasilükkamise asjaolu.

§ 72. Tagasisaatmise edasilükkamine

(1) Pärast ajutise kaitse lõppemist lükatakse välismaalase tagasisaatmine edasi, kui:

- 1) selleks on humaansed põhjused;
- 2) välismaalase tervises seisund ei võimalda tal reisida ning tagasisaatmine põhjustaks tõsiseid tagajärgi tema tervisele.

(2) Pärast ajutise kaitse lõppemist võidakse välismaalase tagasisaatmine edasi lükata kuni välismaalase või tema abikaasa alaealise lapse kooliaasta lõppemiseni.

4. peatükk

RAHVUSVAHELISE KAITSE SAAJA VASTUVÕTMINE JA TEMA SOTSIAALSED ÕIGUSED

§ 73. Vastuvõtmise korraldamine

(1) Rahvusvahelise kaitse saaja võib varjupaigataotlejate majutuskeskuses või Sotsiaalministeeriumi või Sotsiaalministeeriumi valitsemisala asutuse määratud kohas viibida kuni kohaliku omavalitsuse üksusesse elama asumiseni.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(2) Sotsiaalministeerium või Sotsiaalministeeriumi valitsemisala asutus korraldab kokkuleppel kohaliku omavalitsusega rahvusvahelise kaitse saaja asumise kohaliku omavalitsuse üksusesse, arvestades rahvusvahelise kaitse saaja tervises seisundit, sugulaste ja hõimlaste elukohta ja muid tähtsust omavaid asjaolusid ning pidades silmas töötamis- ja elamisvõimalusi, sealhulgas rahvusvahelise kaitse saajate proportsionaalset jaotumist kohaliku omavalitsuse üksuste vahel. Vajaduse korral on Sotsiaalministeeriumil või Sotsiaalministeeriumi valitsemisala asutusel õigus kohaliku omavalitsusega kokkuleppimise menetlusse kaasata Siseministeeriumi esindaja. Rahvusvahelise kaitse saaja võib osaleda talle sobiva kohaliku omavalitsuse üksuse otsimisel.

(3) Sotsiaalministeerium või Sotsiaalministeeriumi valitsemisala asutus korraldab rahvusvahelise kaitse saaja kohaliku omavalitsuse üksusesse asumise nelja kuu jooksul, alates välismaalase elamisloa andmise päevast. Kui sellel tähtajal kohaliku omavalitsuse üksusega kokkuleppele ei jõuta, korraldab käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud teenuste osutamist rahvusvahelise kaitse saajale Sotsiaalministeerium või Sotsiaalministeeriumi valitsemisala asutus.

(3¹) Sotsiaalministeerium või Sotsiaalministeeriumi valitsemisala asutus sõlmib kohaliku omavalitsuse üksusega või eraõigusliku juriidilise isikuga halduslepingu rahvusvahelise kaitse saaja vastuvõtmiseks ja talle käesoleva paragrahvi lõikes 4 loetletud teenuste osutamiseks.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(4) Kohaliku omavalitsuse üksus korraldab rahvusvahelise kaitse saaja vastuvõtmise ning osutab vajaduse korral temale kaasabi:

- 1) eluaseme leidmisel, üürimisel, remontimisel ja sisustamisel;

[RT I 2007, 19, 92- jõust. 11.03.2007]

- 2) sotsiaal- ja tervishoiuteenuste saamisel;
- 3) tõlketeenuse ja eesti keele õppimise korraldamisel;
- 4) tema õiguste ja kohustuste kohta teabe saamisel;
- 5) muude küsimuste lahendamisel.

(5) Vastavad kulud kandnud kohaliku omavalitsuse üksusele või eraõiguslikule juriidilisele isikule kaetakse riigieelarvest järgmised kulud:

- 1) rahvusvahelise kaitse saaja kasutusse antava eluaseme üürikulu ja kõrvakulud ning ühekordselt eraomanikuga sõlmitava üürilepingu sõlmimisega seotud kulud kuni kahe aasta vältel;
- 2) rahvusvahelise kaitse saaja kasutusse antava munitsipaalkorteri remondikulu;
- 3) rahvusvahelise kaitse saaja kasutusse antava munitsipaalkorteri sisustamise kulu;
- 4) rahvusvahelise kaitse saajale võimaldatava eesti keele õppe kulu kuni kahe aasta vältel;
- 5) rahvusvahelise kaitse saajale võimaldatava tõlketeenuse kulu kuni kahe aasta vältel.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(5¹) Käesoleva paragrahvi lõikes 5 sätestatud kulude katmise perioodi võib pikendada kohaliku omavalitsuse üksuse või eraõigusliku juriidilise isiku põhjendatud taotluse alusel.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(6) [Kehtetu -RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(7) Rahvusvahelise kaitse saaja, kes keeldub elama asumast kohaliku omavalitsuse üksusesse, kus ollakse tema vastuvõtmiseks valmis, peab ise otsima elukoha ja kandma sellega seotud kulud. Rahvusvahelise kaitse saajale võimaldatakse majutus varjupaigataotlejate majutuskeskuses kahe kuu vältel nimetatud keeldumisest arvates.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

§ 73¹. Rahvusvahelise kaitse saaja kohaliku omavalitsuse üksusesse elama asumisel tekkinud kulude katmise määrad

(1) Rahvusvahelise kaitse saajale osutatud teenuste kulude katmisel kohaliku omavalitsuse üksusele või eraõiguslikule juriidilisele isikule lähtutakse järgmistest määradest:

- 1) eluaseme üürikulu – elamuseaduse § 7 lõike 1 punkti 2 alusel kehtestatud eluruumi sotsiaalselt põhjendatud normi ulatuses kuni 0,3 toimetulekupiiri määra ruutmeetri kohta;
- 2) munitsipaalkorteri ühekordne remondikulu – elamuseaduse § 7 lõike 1 punkti 2 alusel kehtestatud eluruumi sotsiaalselt põhjendatud normi ulatuses kuni 1,5 toimetulekupiiri määra ruutmeetri kohta;
- 3) eluaseme ühekordse sisustamise kulu – kuni 13 toimetulekupiiri määra inimese kohta;
- 4) eesti keele õppe kulu – kuni 12 toimetulekupiiri määra inimese kohta;
- 5) tõlketeenuse kulu – kuni 8 toimetulekupiiri määra inimese kohta.

(2) Põhjendatud vajaduse korral võib käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud määrasid Sotsiaalministeeriumi ja kohaliku omavalitsuse üksuse või eraõigusliku juriidilise isiku kokkuleppel suurendada kuni 20 protsendi ulatuses kohaliku omavalitsusele või eraõiguslikule juriidilisele isikule tekkivate halduskulude katmiseks.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

§ 73². Rahvusvahelise kaitse saaja kohaliku omavalitsuse üksusesse elama asumisel tekkinud kulude katmise kord

(1) Kohaliku omavalitsuse üksus või eraõiguslik juriidiline isik esitab Sotsiaalministeeriumile igale kvartalile järgneva kuu 15. päevaks aruande rahvusvahelise kaitse saajale osutatud teenuste ja kaasabi kohta koos arvega, millele on lisatud teenuste osutamist ja kulu tõendavate dokumentide koopiad.

(2) Sotsiaalministeerium tasub kohaliku omavalitsuse üksusele või eraõiguslikule juriidilisele isikule rahvusvahelise kaitse saajale osutatud teenuste ja kaasabi eest 15 päeva jooksul arve kättesaamisest arvates.

(3) Põhjendatud vajaduse korral võib kohaliku omavalitsuse üksus või eraõiguslik juriidiline isik taotleda ettemaksu kuni 30 protsendi ulatuses rahvusvahelise kaitse saaja vastuvõtmisega tekkivatest kuludest.

(4) Sotsiaalministeeriumil on õigus kontrollida teenuste ja kaasabi osutamist ja eraldatava summa sihipärasest kasutamist ning määrata tähtaeg puuduste kõrvaldamiseks. Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud arve tasutakse pärast puuduste kõrvaldamist.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

§ 74. Saatjata alaealise rahvusvahelise kaitse saaja vastuvõtmise korraldamine

[Kehtetu -RT I, 18.04.2013, 2- jõust. 28.04.2013]

§ 75. Rahvusvahelise kaitse saaja sotsiaalsed õigused ning juurdepääs haridusele ja tööturule

(1) Rahvusvahelise kaitse saajal on Eestis viibimise ajal õigus saada riiklikku pensioni, peretoetusi, tööturuteenuseid ja tööturutoetust, sotsiaaltoetusi ja muud abi samadel õigusaktides sätestatud alustel nagu Eesti alalisel elanikul.

(2) Kohalik omavalitsus võib maksta rahvusvahelise kaitse saajale, kelle varaline seis ei võimalda elamist korraldada omal kulul, toimetulekutoetust.

(3) Rahvusvahelise kaitse saajale, kes pöördub päritoluriiki või asub ümber muusse riiki, võib riigieelarvest maksta ühekordset toetust ulatuses, mis korvab täielikult või osaliselt tema reisikulud, ning juhul, kui ta ise ei ole võimeline neid kulusid kandma.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud toetuse maksmise korra kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega.

(5) Füüsiline või juriidiline isik võib osaleda rahvusvahelise kaitse saaja suunamisel kohaliku omavalitsuse üksusesse ja tema toetamisel, andes majanduslikku või muud abi. Abi andmist koordineerib kohalik omavalitsus ning käesoleva seaduse § 73 lõikes 3 sätestatud juhtudel Sotsiaalministeerium või Sotsiaalministeeriumi valitsemisala asutus.

(6) Rahvusvahelise kaitse saajal on Eestis viibimise ajal õigus haridusele ja õigus Eestis töötada seadustes sätestatud alustel ja korras.

(6¹) Täiskasvanud rahvusvahelise kaitse saajale on Eestis viibimise ajal tagatud juurdepääs üldharidussüsteemile, täiendus- ja ümberõppele Eestis elamisloa või elamisõiguse alusel elavate kolmandate riikide kodanikega samadel alustel.
[RT I, 21.12.2013, 1- jõust. 22.12.2013]

(6²) Alaealisele rahvusvahelise kaitse saajale on Eestis viibimise ajal tagatud juurdepääs haridussüsteemile Eesti kodanikega samadel tingimustel.
[RT I, 21.12.2013, 1- jõust. 22.12.2013]

(7) Rahvusvahelise kaitse saaja perekonnaliikmel, kellele on antud käesoleva seaduse alusel elamisluba kui rahvusvahelise kaitse saajale, on käesolevas paragrahvis sätestatud õigused.

4¹. peatükk **RIIKLIK JÄRELEVALVE**

[RT I 2009, 62, 405- jõust. 01.01.2010]

§ 75¹. Riiklik järelevalve [RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

(1) Politsei- ja Piirivalveametil ning Kaitsepolitseiametil on õigus kontrollida, kas varjupaigataotleja, pagulane, täiendava kaitse saaja, ajutise kaitse saaja ja perekonnaliige viibib, elab ja töötab Eestis vastavalt käesolevas seaduses sätestatud nõuetele ning täidab käesolevas seaduses sätestatud kohustusi ja tingimusi.

(2) Kaitsepolitseiamet teostab käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatu kohaselt riiklikku järelevalvet varjupaigataotleja, pagulase, täiendava kaitse saaja, ajutise kaitse saaja ja perekonnaliikme Eestis viibimise, elamise ja töötamise asjaolude üle julgeolekuasutuste seadusest tulenevate ülesannete täitmisel kuriteo tõkestamiseks.
[RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

§ 75². Riikliku järelevalve erimeetmed [RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

(1) Varjupaigataotleja, pagulase, täiendava kaitse saaja, ajutise kaitse saaja ja perekonnaliikme Eestis viibimise, elamise ja töötamise asjaolude üle järelevalve teostamisel võivad Politsei- ja Piirivalveamet ning Kaitsepolitseiamet kohaldada korrakaitse seaduse §-des 30–33 ja 45–53 sätestatud riikliku järelevalve erimeetmeid, arvestades käesolevas seaduses sätestatud erisusi.

(2) Korrakaitse seaduse §-des 50 ja 51 sätestatud meetmeid võib kohaldada üksnes juhul, kui on põhjendatult alust arvata, et ilma nimetatud meetmeid kohaldamata ei ole varjupaigataotleja, pagulase, täiendava kaitse saaja, ajutise kaitse saaja ja perekonnaliikme eeldatava ebaseadusliku Eestis viibimise või töötamise tõkestamine tulemuslik, ja muud meetmed on ammendunud.

(3) Korrakaitse seaduse §-s 45 sätestatud erimeedet võib kohaldada üksnes politseiametnik.

(4) Kaitsepolitseiamet võib riikliku järelevalve teostamisel kohaldada vahetut sundi korrakaitse seaduses sätestatud alusel ja korras.
[RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

5. peatükk **LÕPPSÄTTED**

§ 76. Koostöö rahvusvaheliste organisatsioonide, Euroopa Liidu institutsioonide ja Euroopa Liidu liikmesriikidega

(1) Rahvusvahelise kaitse saajate probleemide lahendamisel teeb Siseministeerium, Sotsiaalministeerium ning Politsei- ja Piirivalveamet koostööd ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ametiga, aidates teda seaduste, välislepingute ja Euroopa Liidu õigusaktide kohaldamise järelevalves.

(2) Siseministerium, Sotsiaalministerium ning Politsei- ja Piirivalveamet tagavad käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud õigusaktide järgsete kohustuste täitmise ning edastavad ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ametile teavet ja statistilisi andmeid järgmiste asjaolude kohta:

- 1) rahvusvahelise kaitse saajate olukord;
- 2) õigusaktide kohaldamine;
- 3) rahvusvahelise kaitse saajate kohta kehtivad ja kehtestatavad õigusaktid.

(3) Vabariigi Valitsus teavitab valdkondade eest vastutavate ministrite ettepanekul Euroopa Liidu Nõukogu Eesti suutlikkusest vastu võtta ajutist kaitset vajavaid välismaalasi.

(4) Sotsiaalministerium ning Politsei- ja Piirivalveamet korraldavad teabevahetust ning teevad ajutise kaitse rakendamiseks koostööd teiste riikidega vastavalt oma pädevusele.

[RT I 2009, 62, 405- jõust. 01.01.2010]

§ 77. Rahvusvahelise kaitse andmise register

(1) Varjupaigataotlejate, ajutise kaitse alusel elamisloa taotlejate, pagulaste, täiendava kaitse saajate ning ajutise kaitse saajate kohta peetakse riiklikku rahvusvahelise kaitse andmise registrit, mille eesmärk on käesoleva seaduse alusel elamisloataotluse esitanud ja elamisloa saanud isikute isikuandmete ning käesoleva seaduse alusel läbiviidud varjupaigamenetluse või ajutise kaitse menetlusega seotud andmete ning kohanemisprogrammiga seotud toimingute andmete töötlemine.

[RT I, 23.03.2015, 1- jõust. 01.08.2015]

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud riikliku registri asutab [Vabariigi Valitsus](#)määrusega.

6. peatükk RAKENDUSSÄTTED

§ 78.–§ 85.[Käesolevast tekstist välja jäetud.]

§ 86. Üleminekusäte

(1) Enne käesoleva seaduse jõustumist esitatud varjupaigataotlused vaadatakse läbi vastavalt varjupaigataotluse esitamise ajal kehtinud sätetele.

(2) Pagulaste seaduse § 23¹ alusel asutatud riiklik pagulaste register korraldatakse ümber riiklikuks rahvusvahelise kaitse andmise registriks.

(3) Vabariigi Valitsus viib riikliku pagulaste registri pidamise põhimääruse kooskõlla käesoleva seadusega 2006. aasta 1. juuliks.

§ 87. Pagulaste seaduse kehtetuks tunnistamine

[Käesolevast tekstist välja jäetud.]

§ 87¹. Väljasaatmiskeskuse ümbernimetamine kinnipidamiskeskuseks

Käesolevas seaduses sätestatud nimetuse „kinnipidamiskeskus” asemel võib kuni 2015. aasta 1. juulini kasutada nimetust „väljasaatmiskeskus”.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

§ 88. Seaduse jõustumine

Käesolev seadus jõustub 2006. aasta 1. juulil.

¹ Nõukogu direktiiv 2001/55/EÜ miinimumnõuete kohta ajutise kaitse andmiseks ümberasustatud isikute massilise sissevoolu korral ning meetmete kohta liikmesriikide jõupingutuste tasakaalustamiseks nende isikute vastuvõtmisel ning selle tagajärgede kandmisel (EÜT L 212, 07.08.2001, lk 12–23); nõukogu direktiiv 2003/9/EÜ, millega sätestatakse varjupaigataotlejate vastuvõtu miinimumnõuded (ELT L 31, 06.02.2003, lk 18–25); nõukogu direktiiv 2003/86/EÜ perekonna taasühinemise õiguse kohta (ELT L 251, 03.10.2003, lk 12–18); nõukogu direktiiv 2004/83/EÜ miinimumnõuete kohta, mida kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad täitma, et saada pagulase või muul põhjusel rahvusvahelist kaitset vajava isiku staatus, ja antava kaitse sisu kohta (ELT L 304, 30.09.2004, lk 12–23), muudetud direktiiviga 2011/95/EL (ELT L 337, 13.12.2011, lk 9–26).

